

Forligskredsen bag finansiel stabilitet

ØKONOMI- OG
ERHVERVS MINISTEREN

09/05334-21

11 DEC. 2009

Kære alle,

ØKONOMI- OG
ERHVERVS MINISTERIET
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tak for et godt møde den 10. december.

Jeg fremsender vedlagte status vedrørende Kreditpakken mv.

Tlf. 33 92 33 50
Fax 33 12 37 78
CVR-nr. 10 09 24 85
oem@oem.dk
www.oem.dk

Vedrørende aflønning af bankdirektører, så er det, som jeg nævnte for jer på mødet, forligsbelagt område. I aftalen om Kreditpakken af den 18. januar 2009 aftalte vi nogle helt konkrete stramninger i forhold til bankdirektørers aflønning både generelt og i forhold til de institutter, der modtager kapitalindskud. Det følger af sædvanlig forligspraksis, at vi skal være enige i kredsen, såfremt der skal gennemføres ændringer i disse regler.

I får rapporten fra arbejdsgruppen, når den er færdig, og jeg ser frem til en drøftelse heraf på vores næste møde i forligskredsen den 12. januar 2010.

Med venlig hilsen

Lene Espersen

NOTAT

10. december 2009

Status på Bankpakken og Kreditpakken

1. Status på kapitalindskud

Der var frist den 30. juni 2009 for at ansøge om statslige kapitalindskud i henhold til Kreditpakken. I alt har 49 ansøgere ansøgt om statslige kapitalindskud for ca. 63 mia. kr.

Markedet er ved at normalisere sig, og der er 7 kreditinstitutter, der har trukket deres ansøgning tilbage primært på grund af muligheden for at rejse privat kapital billigere.

Der er indtil videre udbetalt knap 43 mia. kr. til 35 ansøgere opgjort pr. 30. november 2009, og der forventes i alt udbetalt kapitalindskud for ca. 47 mia. kr. indtil udgangen af december 2009.

2. Status på individuel statsgaranti

2.1. Udstedelser

Finansiel Stabilitet har siden den 4. februar 2009, hvor ordningen om individuel statsgaranti trådte i kraft, og indtil 30. november 2009 bevilget garantitilsagn til 17 institutter for i alt ca. 245 mia. kr.

Tre institutter har allerede benyttet tilsagnet og samlet udstedt obligationer for ca. 43 mia. kr. under ordningen pr. 30. november 2009. De øvrige institutter har endnu ikke udstedt under ordningen.

2.2. Den generelle markedssituation for individuelle statsgarantier

Institutternes overordnede likviditetssituation er generelt set forbedret i takt med, at uroen på de finansielle markeder er aftaget, og som følge af den kollektive garantiordning.

Nogle af de store og mellemstore institutter har i øjeblikket mulighed for at lave udstedelser uden statsgaranti med forfald senere end den 30. september 2010, hvor den kollektive garantiordning ophører.

I takt med, at den kollektive garantiordning nærmer sig udløb, forventes det, at flere institutter udnytter muligheden for at hjemtage lån under den individuelle statsgaranti for at undgå usikkerhed om likviditetssituationen.

2.3. Fælles fundingprojekter

For at institutterne kan låne på attraktive vilkår, skal udstedelserne have en vis volumen, da likviditeten dermed forbedres. Derfor konstituerer små og mellemstore institutter sig på nuværende tidspunkt via fælles fundingprojekter for at lave store samlede udstedelser.

For at opnå fordele af en bedre likviditet er det vurderingen, at udstedelsens samlede nominelle værdi skal være minimum EUR 0,5 mia. og typisk i størrelsesordenen EUR 1 mia.

Fælles udstedelser bevirker, at mindre pengeinstitutter kan skaffe lånefinansiering på mere attraktive vilkår, end hvis instituttet skulle udstede i eget navn.

Finansiel Stabilitet vurderer de enkelte pengeinstitutter på individuel basis, og der er således ikke forskel på, om instituttet optager lån enkeltvist eller via et fælles projekt.

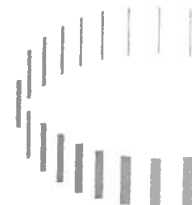
3. Status på Eksport Kredit Fonden

Under eksportlånordningen i EKF, hvor den samlede ramme er på 20 mia. kr., er der ansøgt om i alt 10,6 mia. kr., hvoraf 2,6 mia. kr. allerede er udbetalt.

Eksportforretninger med kredittider under 2 år understøtter EKF ved at genforsikre de private kreditforsikringsselskaber. Siden juni er brugen af ordningen femdoblet, og de godkendte køberdækninger beløber sig nu (pr. 31. oktober) til ca. 1.097 mio. kr., hvilket svarer til, at ordningen understøtter en anslået årlig eksport på ca. 4,4 mia. kr. Næsten 300 eksportvirksomheder er registreret som brugere af ordningen.

Genforsikringsordningen blev med EU's godkendelse forbedret fra den 1. november. Forbedringerne omfattede blandt andet muligheden for at tilbyde virksomhederne lavere præmier og lavere selvrisiko og en udvidelse af ordningen, så alle EU-lande nu kan dækkes. Heriblandt vigtige eksportmarkeder som Sverige og Tyskland. Det ventes, at forbedringerne vil øge efterspørgslen yderligere.

Der er med erhvervspakken for små og mellemstore virksomheder indført en midlertidig kautionsordning for danske eksportvirksomheders drifts- og oparbejdningkredit på 2 mia. kr. EKF har allerede modtaget ansøgninger til ordningen siden den 30. november.

7. januar 2010
/jsk

Beskrivelse af Finansiel Stabilitet A/S

1. Opgaver og størrelse

De tre "forretningsområder"

Finansiel Stabilitet blev stiftet i oktober 2008 som led i en aftale mellem den danske stat og pengeinstitutsektoren i Danmark (Det Private Beredskab) om sikring af den finansielle stabilitet i Danmark. Aftalen blev indgået som følge af den internationale krise og dens effekt på den finansielle sektor.

Finansiel Stabilitet er ejet af den danske stat gennem Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Selskabets aktiviteter er blandt andet reguleret af lov om finansiel stabilitet samt lov om finansiel virksomhed med tilhørende bekendtgørelser. Endvidere er selskabet reguleret af særlige bestemmelser vedrørende statsejede aktieselskaber.

Finansiel Stabilitet har til formål at:

- sikre, at simple kreditorer i de pengeinstitutter og filialer, der har indgået aftale med Det Private Beredskab, får dækket deres krav, hvis pengeinstituttet bliver nødlidende inden den 30. september 2010. Herudover skal selskabet sikre, at simple kreditorer og indskydere får rettidig betaling af forfaldne krav.

Finansiel Stabilitets virksomhed og aktiviteter i relation til Bankpakken er nærmere beskrevet nedenfor under pkt. 2.

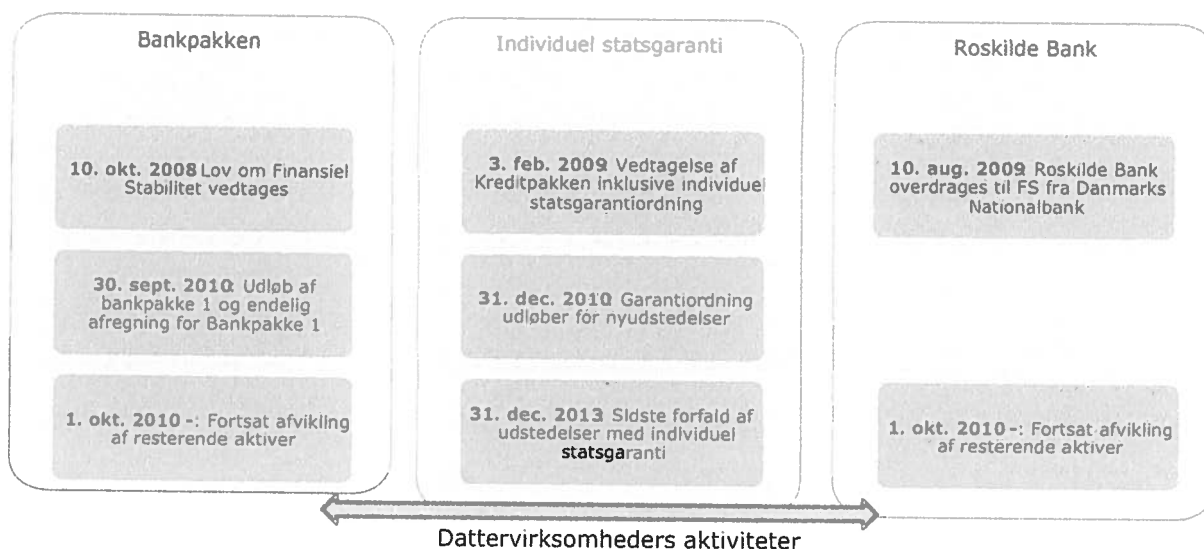
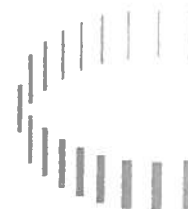
- forvalte aftale, der blev indgået mellem Danmarks Nationalbank, Det Private Beredskab og Finansiel Stabilitet om overdragelse af Roskilde Banks aktiviteter til Finansiel Stabilitet.

Finansiel Stabilitets virksomhed og aktiviteter i relation til Roskilde Bank er nærmere beskrevet nedenfor under pkt. 3.

- administrere ordning om individuelle statsgarantier, som led i aftale om Kreditpakken. Ordningen indebærer, at Finansiel Stabilitet indtil 31. december 2010 kan indgå aftaler om ydelse af individuel statsgaranti i op til 3 år for ikke-efterstillet, usikret gæld samt for et SDO-udstedende instituts supplerende sikkerhedsstillelse.

Finansiel Stabilitets virksomhed og aktiviteter i relation til de individuelle statsgarantier er nærmere beskrevet nedenfor under pkt. 5.

I pkt. 4 omtales Finansiel Stabilitets strategi og behandling i relation til advokatundersøgelser og ankenævnsager, som er relevant for alle datterselskaber.

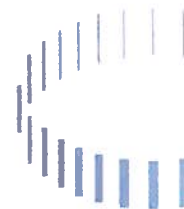
Tidslinje for de 3 forretningsområder i Finansiell Stabilitet

I december 2009 blev der vedtaget en ændring af lov om finansiell stabilitet, der indebærer, at Finansiell Stabilitet i starten af 2010 kan overtage administrationen af Garantifonden for Indskydere og Investorer.

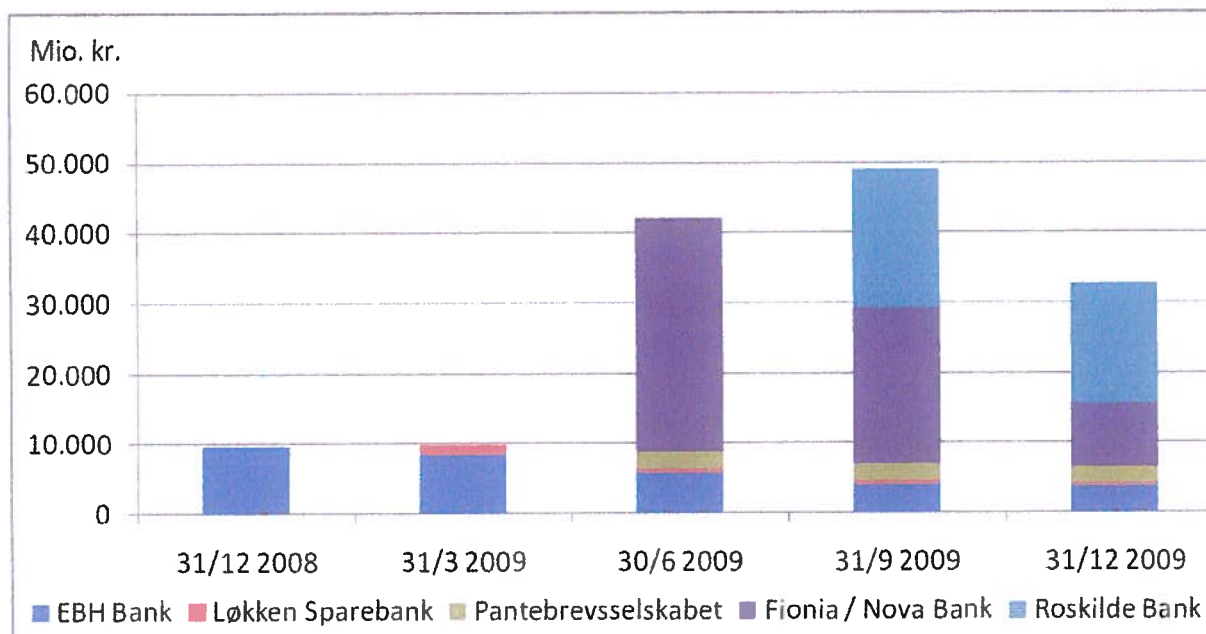
Balance og resultat

Den samlede balance for Finansiell Stabilitets datterselskaber er siden oktober 2008 vokset i takt med, at der løbende er overtaget nødlidende pengeinstitutter. Balancen forventes ved udgangen af 2009 at være ca. 33 mia. kr.

Udviklingen i den samlede balance for datterselskaberne er illustreret i figur 1.

Figur 1 Udviklingen i den samlede balance for datterselskaber under Finansiell Stabilitet

Anm.: Opgørelsen pr. 31/12 2009 er foreløbig. Siden overtagelse og indtil ultimo 2009 har dattervirksomhederne opgjort følgende estimerede tab, som reducerer balancen: EBH Bank: 3168 mio. kr.; Løkken Sparebank: 597 mio. kr.; Pantebrevsselskabet: 1393 mio. kr.; Fionia Bank; 458 mio. kr. Roskilde Bank: 2461 mio. kr.

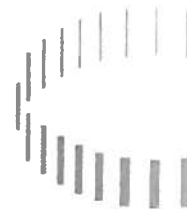
I koncernen som helhed var der ved udgangen af 2009 ca. 700 heltidsansatte. I moderselskabet er der ansat 17 personer.

Finansiell Stabilitet forventes i perioden 13. oktober 2008 til 31. december 2009 at få et resultat på 9,5 mia. kr. Resultatet kan henføres til indbetalte garantiprovisioner fra Det Private Beredskab og afkastet heraf. I henhold til lov om finansiell stabilitet vil Det Private Beredskab årligt indbetale 7,5 mia.kr. indtil 30. september 2010, dvs. samlet 15 mia. kr., jf. boks 1.

Betaling af garantiprovision kan afregnes kontant eller på det enkelte instituts foranledning, i kernekapitalinstrumenter (aktier, andelsbeviser og garantbeviser) udstedt af instituttet. Garantiprovisionen skal erlægges månedligt forud.

Garantiprovision var ultimo 2009 på i alt 9,375 mia. kr., hvilket primært er afregnet kontant. Kontantandelen udgjorde ultimo 2009 ca. 92 %.

Finansiel Stabilitet

Kapitalinstrument (DKK)	Beløb afregnet med kapitalinstrumenter
Børsnoterede aktier	264.435.809
Unoterede aktier	16.287.351
Andelsbeviser	9.495.718
Garantikapital	465.900.810
Kapitalinstrumenter	756.119.688
Kontant	8.618.880.312
I alt	9.375.000.000

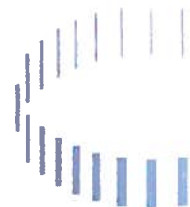
Der var ultimo 2009 opnået en kursgevinst på Finansiell Stabilitets aktiebeholdning på i alt 35,2 mio. kr., mens der var et foreløbigt estimeret tab på ca. 50 mio. kr. på garant- og andelsbeviser. Dette skyldes dels, at beholdningen af garantbeviser i Løkken Sparekasse (4,7 mio. kr.) er nedskrevet til nul dels, at den resterende beholdning værdiansættes til dagsværdi, men afregnes af institutterne til kurs pari.

Finansiell Stabilitet er gennem beholdningen af kernekapitalinstrumenterne eksponeret mod markeds- såvel som pengeinstitutspecifikke risici. Der er indtil nu ikke reduceret i beholdningen, men Finansiell Stabilitet overvejer nu dette.

Det Private Beredskab skal udover indbetaling af garantiprovision dække de første 10 mia. kr. i tab på nødlidende pengeinstitutter (den såkaldte tabskaution fra Det Private Beredskab). Ved udgangen af 2009 forventes der at være anvendt 5,7 mia. kr. af tabskautionen fra Det Private Beredskab.

Boks 1

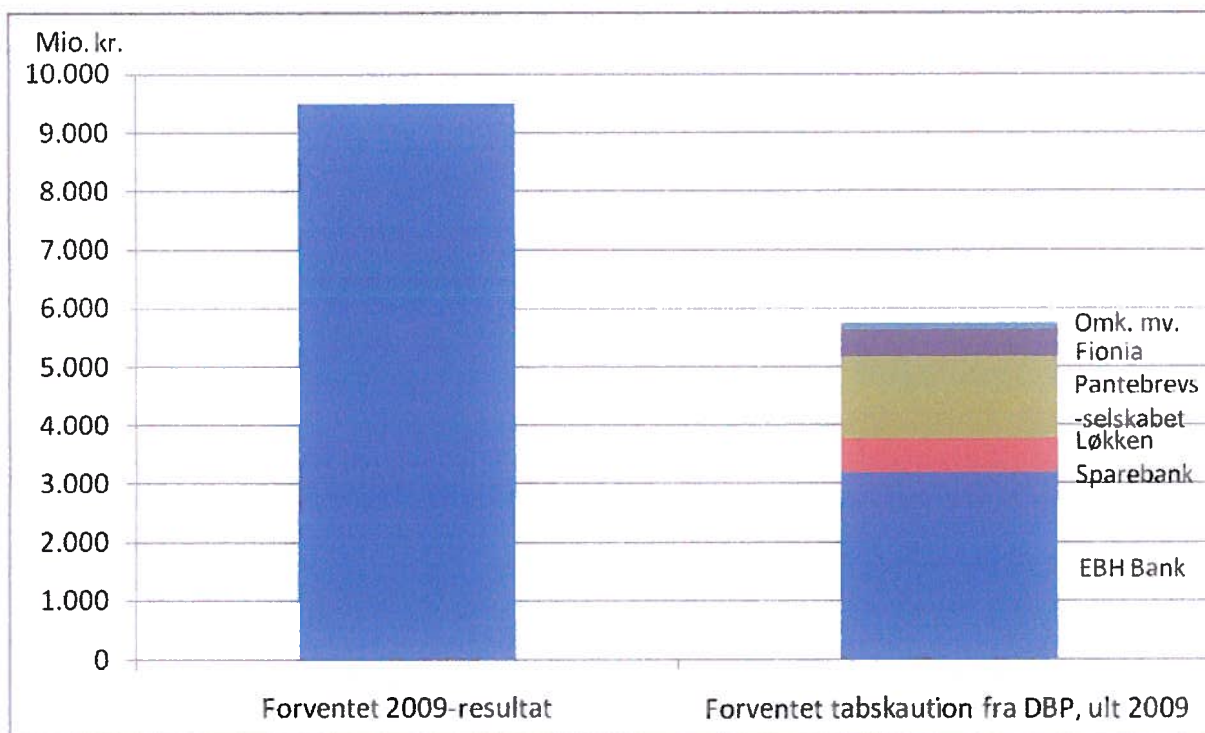
Det Private Beredskab har stillet en kaution til dækning af tab i Finansiell Stabilitet for så vidt angår Bankpakken på 10 mia. kr. Hvis tabskautionen på 10 mia. kr. udnyttes fuldt ud, vil yderligere tab skulle dækkes af garantiprovisionen fra Det Private Beredskab på 15 mia. kr. Overstiger tabet den stillede kaution på 10 mia. kr. og den modtagne garantiprovision på 15 mia. kr., skal Det Private Beredskab via en forhøjet garantiprovision dække yderligere tab på op til 10 mia. kr. Det samlede bidrag fra Det Private Beredskab i form af garantiprovision og kaution kan udgøre op til 35 mia. kr. over to år. Hvis tabet overstiger 35 mia. kr., dækkes yderligere tab af staten.

Finansiell Stabilitet forventer at kunne opgøre tabene på sine datterselskaber (under Bankpakken) fra overtagelsen og indtil 31. december 2009 således; EBH Bank: 3,168 mia. kr.; Gudme Raaschou Bank (Pantebrevsselskabet af 2. juni 2009): 1,4 mia. kr.; Løkken Sparebank: 0,5 mia. kr.; Fionia Bank 0,5 mia. kr.

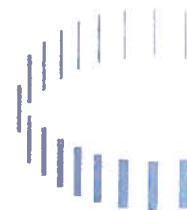
Disse tab dækkes af tabskautionen fra Det Private Beredskab på 10 mia. kr. Det forventede resultat for 2009 svarer derfor til den indbetalte garantiprovision.

Figur 2 Forventet 2009-resultat (Bankpakken) og tabskaution fra Det Private Beredskab pr. ultimo 2009

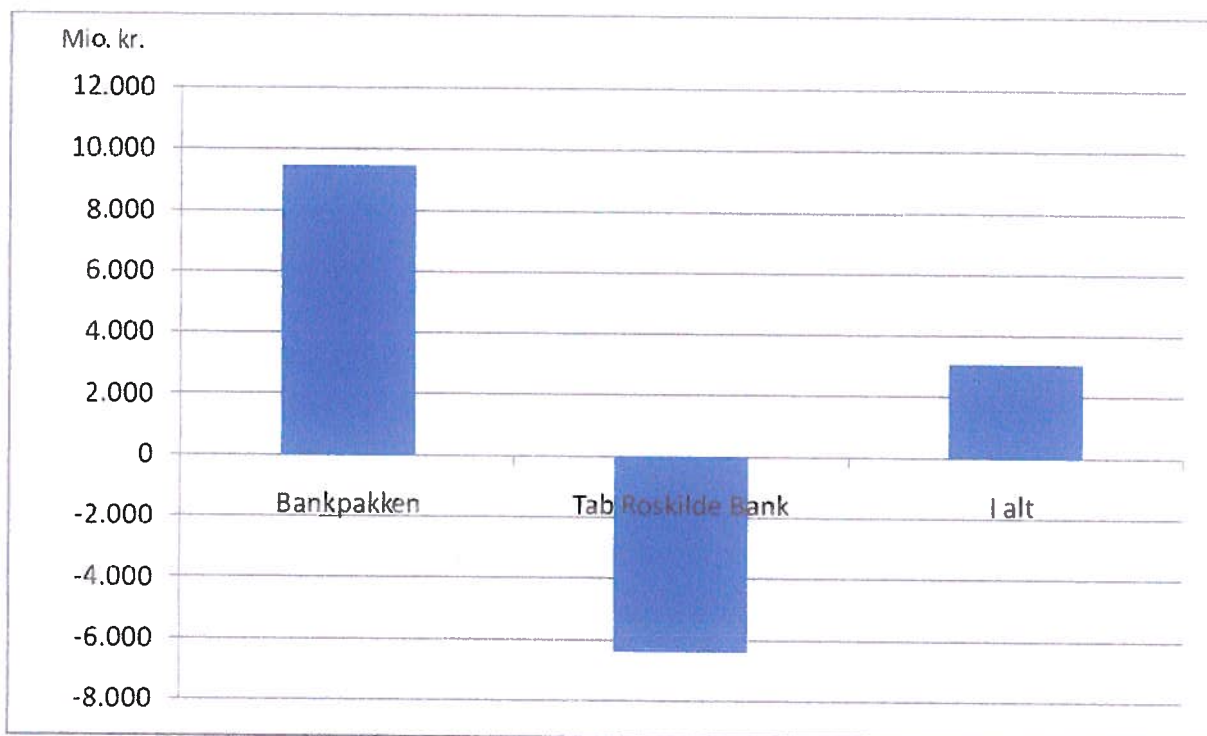

Roskilde Bank blev den 10. august 2009 overdraget til Finansiell Stabilitet. Roskilde Bank er ikke omfattet af Bankpakken, men staten har udstedt en særskilt tabskaution til Finansiell Stabilitet. Ved overdragelsen til Finansiell Stabilitet blev der foretaget en foreløbig opgørelse, der viste et tab for staten på 3,9 mia. kr. Ved udgangen af 2009 forventes statens tab vedrørende Roskilde Bank at kunne opgøres til 6,4 mia. kr.

Finansiell Stabilitet har i perioden 13. oktober 2008 til 31. december 2009 opgjort det foreløbige resultat efter Bankpakken til 9,5 mia. kr. Statens tabskaution i forbindelse med Roskilde Bank er ultimo 2009 foreløbig opgjort til 6,4 mia. kr. Statens samlede resultat for afvikling af nødlidende pengeinstitutter kan således foreløbig opgøres til 3,1 mia. kr., jf. figur 3.

Figur 3 Statens samlede resultat ved afvikling af nødlidende pengeinstitutter, ultimo 2009

Anm.: Resultater er opgjort på baggrund af en foreløbig opgørelse.

Koncernen ejede ved udgangen af 3. kvartal 2009 ejendomme til en værdi af 750 mio. kr., der kan specificeres således:

	Antal ejendomme	Værdi Mio. kr.
Domicilejendomme	2	190
Overtagne ejendomme i forbindelse med nødlidende engagementer	147	560
I alt	149	750

I takt med at antallet af tvangsaktioner stiger, kan det forventes, at koncernens ejendomsportefølje vokser. Finansiel Stabilitet overvejer at samle administrationen af koncernens ejendomme i et fælles ejendomsselskab.

- Opdeling af kundeporteføljer i kategorier med hensyn til salgbarhed. Herved forøges muligheden for, at dele af pengeinstituttet kan sælges.
- Hvis aktiver beholdes, sker det ud fra en formodning om, at Finansiel Stabilitet økonomisk set kommer mere fordelagtigt ud af det på længere sigt sammenlignet med, hvad en køber vil kræve i her og nu prisnedslag. Finansiel Stabilitet vil aktivt søge at reducere eller sælge resterende porteføljer over tid.
- Som betalingsform foretrækkes alt andet lige altid kontant afregning frem for aktier som vederlag.
- Afregningspris er en afgørende parameter ved vurdering af tilbud. Da tilbud kan afvige på grund af andre forhold end pris, gøres tilbud i videst mulig omfang økonomisk set sammenlignelige ved økonomisk at kvantificere købers øvrige tilbud eller forbehold.

Med henblik på at understøtte ovennævnte forhold anvendes i Finansiel Stabilitet en traditionel "corporate finance"- proces. Ressourcekrav, arbejdsopgaver og tidslinje afviger fra sag til sag afhængig af pengeinstituttets størrelse og kompleksitet.

Overordnede rammer for afvikling af resterende aktiviteter

Strategien for denne afvikling i de overtagne pengeinstitutter er flerstrengt og tilpasses det enkelte pengeinstituts individuelle situation, herunder organisation og ressourcer. Kunder rådgives og opfordres grundlæggende til at finde et andet pengeinstitut, hvis det er muligt. Der iværksættes i den forbindelse tiltag, som kan forbedre kundens kreditværdighed.

Afviklingen af de resterende aktiviteter omfatter bl.a. afvikling af alle værdipapirhandelsaktiviteter, overdragelse af engagementer, der ikke kan inddrives, til eksternt inkassoselskab, salg eller overtagelse af panterettigheder samt ophør med betalingsformidling. Engagementer med pant i ejendomme afvikles ved salg af ejendomme, i et åbent marked eller på tvangsauktion, alternativt ved overtagelse af ejendom for at sikre værdi af det pantsatte. Investeringsejendomme kan overtages til senere frasalg, mens almindelige ejerboliger forventes solgt umiddelbart efter eventuel overtagelse.

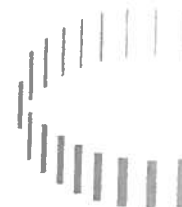
Der sker løbende en vurdering af, om det er muligt at sælge aktiviteter, som der ikke tidligere har været købere til.

For alle overtagne pengeinstitutter gælder, at et delmål for den endelige afvikling er at aflevere banklicensen. Det må dog fortsat forventes, at det efterfølgende vil vare endnu nogle år, inden alle pengeinstitutternes engagementer er endeligt afviklet eller afhændet.

Status for afviklingen af de overtagende pengeinstitutter

EBH Bank: Bankens aktiviteter blev overtaget den 28. november 2008. Efterfølgende er alle filialer solgt til andre danske pengeinstitutter inklusive hovedparten af de private kunder. Alle resterende private kundeforhold forventes afviklet i første halvår 2010. Afvikling af erhvervsengagementer pågår. Banken har en lang række af datterselskaber, som i dag alle er under likvidation eller konkurs, bortset fra enkelte selskaber, hvor der er igangsat en afviklings-/salgs-proces.

Løkken Sparekasse: Sparekassens aktiviteter blev overtaget den 25. marts 2009, og en salgsproces af sparekassen blev iværksat. Et salg af sparekassens sunde aktiviteter til Nordjyske Bank blev gennemført

den 31. marts 2009. De resterende aktiviteter, som primært er erhvervsengagementer, er overdraget til en ny bank, Løkken Sparebank. Afvikling af resterende engagementer pågår.
Det overvejes at gennemføre en sammenlægning af aktiviteterne med EBH Bank i første halvår 2010, hvorefter Løkken Sparebank kan ophøre.

Gudme Raaschou Bank: Efter frasalg af bankens aktiviteter inden for kapitalforvaltning samt en række udlån og indlån til Lån & Spar Bank, blev de resterende aktiviteter inden for pantebreve (egen beholdning samt udlån med sikkerhed i pantebreve) den 30. juni 2009 overdraget til et datterselskab, Pantebrevsselskabet af 2. juni 2009 A/S. De overtagne aktiver søges løbende afviklet eller solgt.

Fionia Bank: Banken blev datterbank af Finansiell Stabilitet den 27. maj 2009, og en salgsproces af banken blev iværksat medio juni 2009. Et salg af bankens sunde aktiviteter, herunder alle private kunder, til Nordea blev gennemført den 31. august 2009 og endeligt afsluttet 30. november 2009. De resterende aktiviteter, som primært er erhvervsengagementer, er overdraget til en ny bank (Nova Bank Fyn). Afvikling af erhvervsengagementer pågår.

I nedenstående oversigt er gengivet aktiver ved overtagelse af selskaber samt estimeret størrelse af aktiver ultimo 2009.

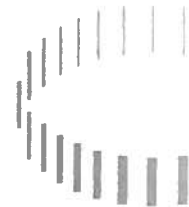
Pengeinstitut	Aktiver ved overtagelse mio. kr.	Estimat ultimo 2009 mio. kr.
EBH Bank		
- Kreditter og Udlån	5.114	2.600
- Aktiver i alt	6.914	3.800
Fionia Bank/Nova Bank		
- Kreditter og Udlån	17.856	6.500
- Aktiver i alt	32.595	10.000
Løkken Sparekasse/Løkken Sparebank		
- Kreditter og Udlån	944	400
- Aktiver i alt	1.262	440
Gudme Raaschou Bank/Pantebrevsselskabet		
- Kreditter og Udlån	2.146	2.100
- Aktiver ialt	2.413	2.300
Total		
- Kreditter og Udlån i alt	26.060	11.600
- Aktiver ialt	43.184	16.540

Aftale vedrørende dækning af indskydere

Den 9. marts 2009 modtog Finansiell Stabilitet meddelelse om, at det islandske Finanstilsyn havde overtaget kontrollen med Straumur Burduras Investment bank, og at Straumurs filial i Danmark med øjeblikkelig virkning stoppede med at udbetale forfaldne indlån i den danske filial.

Finansiell Stabilitet var herefter forpligtet til at foretage udbetalinger til indskydere i den danske filial i takt med, at de forfaldt, dog fratrukket 300.000 kr. pr. indskyder, som er det beløb, der er sikret via den danske indskydergarantiordning.

Finansiell Stabilitet erfarede i den følgende periode, at der blev arbejdet med planer om at sikre bankens indskydere på Island, mens planerne ikke omfattede indskyderne i den danske filial. Da Finansiell Stabilitet har en forpligtelse til at betale indskyderne, så længe banken ikke selv honorerer forfaldne indlån, og dermed ville blive påført yderligere udgifter, hvis den påtænkte sikring af indskyderne ikke

inkluderede de danske indskydere, anmodede Finansiel Stabilitet det islandske tilsyn om at få bekræftet, at de danske indskydere ville blive sikret på lige fod med de islandske.

Da en sådan bekræftelse ikke blev modtaget, gennemførte Finansiel Stabilitet primo april 2009 en udgående fagedforretning, hvor der blev foretaget arrest i aktiver i filialen for ca. 100 mio. kr. Umiddelbart herefter accepterede Straumur at indgå en aftale med Finansiel Stabilitet, som indebærer, at samtlige indskydere i den danske filial er sikret at få udbetalt lån, efterhånden som disse forfalder. Herudover tilbagebetalte Straumur Finansiel Stabilitet de beløb, der på tidspunktet for aftalens indgåelse allerede var udbetalt.

De samlede indskud i filialen var omkring 350 mio. kr.

3. Roskilde Bank

Retsgrundlag og forhistorie

Roskilde Bank blev i august 2008 overtaget af Danmarks Nationalbank og Det Private Beredskab som følge af, at banken ikke længere kunne opfylde kapitalkravene og da det ikke var muligt at finde en køber til banken. Den danske stat udstedte i den forbindelse en tabsgaranti over for Danmarks Nationalbank.

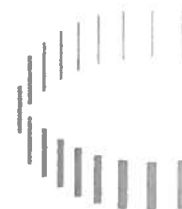
Efterfølgende blev Bankpakken vedtaget, som dog ikke omfattede Roskilde Bank. Finansiel Stabilitet havde således inden for rammerne af den oprindelige lov ikke mulighed for at overtage Roskilde Bank. I april 2009 blev lov om finansiel stabilitet ændret, så Finansiel Stabilitet fik mulighed for at overtage pengeinstitutter, som ikke er medlem af Det Private Beredskab, men som har modtaget statslige midler eller statslige garantier.

Danmarks Nationalbank, Det Private Beredskab og Finansiel Stabilitet indgik herefter i juli 2009 en aftale om overdragelse af Roskilde Bank til Finansiel Stabilitet. Aftalen indebar, at Danmarks Nationalbank og Det Private Beredskab overdrog alle aktier i Roskilde Bank til Finansiel Stabilitet. Endvidere overdrog Danmarks Nationalbank et ansvarligt lån til Finansiel Stabilitet. Derved overtog Finansiel Stabilitet ejerskabet og forpligtelserne i relation til Roskilde Bank.

Overdragelsen blev endelig den 10. august 2009. Med overdragelsen er der skabt en ensartet måde for den praktiske håndtering af Roskilde Bank og andre nødlidende pengeinstitutter, som er omfattet af den generelle statsgaranti i lov om finansiel stabilitet.

Med overdragelsen bortfaldt den statsgaranti, som tidligere blev givet til Danmarks Nationalbank i forbindelse med afviklingen af Roskilde Bank. Den tidligere statsgaranti over for Danmarks Nationalbank blev erstattet af en ny tilsvarende statsgaranti over for Finansiel Stabilitet, jf. aktstykke 162 fra folketingssamlingen 2008-2009.

Da Roskilde Bank ikke er medlem af Det Private Beredskab, skal Finansiel Stabilitets udgifter i forbindelse med overtagelsen ikke afholdes af de midler, Det Private Beredskab betaler til Finansiel Stabilitet. Finansiel Stabilitets udgifter ved overtagelsen og efterfølgende drift og afvikling af Roskilde Bank afholdes således af staten og ikke af Det Private Beredskabs bidrag. Udgifterne til afvikling af Roskilde Bank holdes derfor regnskabsmæssigt adskilt fra Finansiel Stabilitets øvrige aktiviteter i forbindelse statsgarantien under lov om finansiel stabilitet.

Afviklingsprocedure for Roskilde Bank

Grundlæggende følger Roskilde Bank nu samme overordnede rammer for afvikling, som øvrige pengeinstitutter i Finansiel Stabilitet.

Roskilde Bank målt i antal kunder og volumen er den største af datterbankerne og har betydeligt flere privatkunder, som det ikke var muligt at afhænde i efteråret 2008.

Statsstøtten til Roskilde Bank er særskilt godkendt i EU-kommissionen. Banken har således på nuværende tidspunkt udarbejdet en større handlingsplan (Masterplan) for bankens afvikling. Planen, som løbende opdateres, drøftes i øjeblikket med EU-kommissionen med henblik på godkendelse.

Finansiel Stabilitet overvejer muligheden for at iværksætte et nyt forsøg på at afhænde privatkunderne med et kursnedslag.

I nedenstående oversigt er gengivet aktiver ved overtagelse af Roskilde Bank samt estimeret størrelse af aktiver ultimo 2009.

	Aktiver ved overtagelse mio. kr.*	Estimat ultimo 2009 mio. kr.
Roskilde Bank		
- Kreditter og Udlån	17.090	12.500
- Aktiver ialt	20.763	17.000

*) Aktiver ved overtagelse, den 10. august 2009

4. Advokatundersøgelser og ankenævnsager

Advokatundersøgelser

Bestyrelsen for Finansiel Stabilitet har med henblik på at sikre, at ansvarspådragende handlinger i de pengeinstitutter, som Finansiel Stabilitet overtager, bliver afdækket vedtaget retningslinjer for ansvarsbedømmelse af tidligere ledelser i overtagne pengeinstitutter.

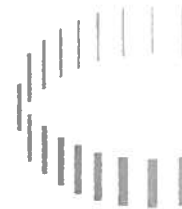
Bestyrelsen antager juridisk bistand, som skal udarbejde en forundersøgelse/rapport. Der skal i den forbindelse ske en gennemgang af og gives indstilling om eventuelle sager, som vil kunne danne baggrund for erstatningssøgsmål mod den tidligere bestyrelse, direktion, eksterne revision samt ledende medarbejdere. Samtidig skal det vurderes, om der er sager af så grov beskaffenhed, at der skal ske politianmeldelse.

Resultatet fremlægges i en rapport, der vil være tilgængelig for offentligheden.

Der er udarbejdet rapport om forholdene i EBH-bank og Roskilde Bank. Bestyrelserne i Løkken Sparebank og Nova Bank Fyn har anmodet advokater om at udarbejde en redegørelse for forholdene i Løkken Sparekasse henholdsvis Fionia Bank.

Ankenævnsager

Der er inden for det seneste år rejst et betydeligt antal klagesager for Pengeinstitutankenævnet fra kunder i de pengeinstitutter, som Finansiel Stabilitet har overtaget. Klagerne vedrører især Løkken Sparekasse og Roskilde Bank A/S.

Alle Finansiell Stabilitets datterbanker er medlem af Finansrådet og følger derfor også henstillinger fra rådet, herunder henstillingen om, at enstemmige afgørelser fra Pengeinstitutankenævnet bør følges af det enkelte pengeinstitut, medmindre der gør sig særlige forhold gældende.

Behandling af ovennævnte klager er meget ressourcekrævende i de enkelte pengeinstitutter. Hertil kommer, at behandling af samtlige klagesager i Pengeinstitutankenævnet vil lægge beslag på endog meget væsentlige ressourcer i nævnet.

Med henblik på at sikre en ensartet og effektiv behandling af kundeklagerne i koncernen har Finansiell Stabilitet derfor etableret en task-force til behandling af kundeklager i koncernen. Task-forcen skal samtidig i muligt omfang medvirke til at sikre, at der ikke unødigt indbringes sager for ankenævnet, idet det skal sikres, at principielle afgørelser ikke bare følges i de konkrete sager, men at kundeklager kan afsluttes – uden prøvelse i ankenævnet – hvis disse utvivlsomt ligner de allerede afgjorte sager.

5. Individuelle statsgarantier

Retsgrundlag og administrationsaftale

Den 4. februar 2009 trådte en ændring af lov om finansiell stabilitet i kraft som led i Kreditpakken. Formålet var at etablere en 3-årig overgangsordning for den generelle statsgaranti i Bankpakken og derved sikre en gradvis udfasning af den generelle garantiordning, som udløber 30. september 2010. Når den generelle statsgaranti udløber, vil der ske et markant fald i statsgarantiens omfang.

Overgangsordningen administreres ifølge loven af Finansiell Stabilitet på vegne af den danske stat.

Som følge heraf kan Finansiell Stabilitet på vegne af den danske stat indgå aftale om ydelse af individuel statsgaranti for eksisterende og ny ikke-efterstillet usikret gæld og for et SDRO- eller SDO-udstedende instituts supplerende sikkerhedsstillelse.

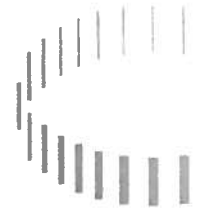
Aftale indgås efter ansøgning fra de enkelte institutter. Danske pengeinstitutter og realkreditinstitutter, herunder færøske og grønlandske, samt Danmarks Skibskredit A/S, der opfylder solvenskravet på 8 pct., instituttets individuelle solvensbehov og et eventuelt individuelt højere solvenskrav fastsat af Finanstilsynet, kan ansøge om individuel statsgaranti.

På baggrund af ansøgningen foretager Finansiell Stabilitet en kreditvurdering af det enkelte institut og indgår en aftale med de vilkår, der skal være opfyldt for, at instituttet kan få udstedt en konkret garanti for et lån. Der kan fastsættes individuelle vilkår for et institut, hvis Finansiell Stabilitet skønner, at det er nødvendigt for, at det vil være forsvarligt at udstede en individuel statsgaranti.

Garantiordningen omfatter lån udstedt frem til den 31. december 2010 og med en løbetid på op til tre år³. Udstedte individuelle statsgarantier vil således alle være udløbet ved udgangen af 2013. Alle udstedte individuelle statsgarantier offentliggøres på Finansiell Stabilitets hjemmeside.

Finansiell Stabilitet har indgået en administrationsaftale med Økonomi- og Erhvervsministeriet omkring de individuelle statsgarantier. Finansiell stabilitet modtager garantiprovision fra de institutter, der har anmodet om at få udstedt en individuel statsgaranti. Garantiprovisionen holdes adskilt fra Finansiell Stabilitets øvrige virksomhed og tilfalder staten, som modsvarende godtgør Finansiell Stabilitet ethvert

³ Det fremgår af EUs statsstøttegodkendelse af Kreditpakken, at Danmark er forpligtet til hver sjette måned at anmelde en forlængelse af den individuelle statsgaranti.

Finansiell Stabilitet

tab på de udstedte garantier. Herudover betaler staten Finansiell Stabilitet et administrationsbidrag til dækning af omkostningerne ved administrationen af ordningen.

Ved udgangen af 2009 havde staten modtaget ca. 8,5 mio. kr. i garantiprovision for individuelle statsgarantier og betalt ca. 7,3 mio. kr. i administrationsomkostninger til Finansiell Stabilitet. Institutter, som er omfattet af Bankpakken, får frem til udløbet af den generelle statsgaranti rabat på garantiprovisionen, idet de allerede i denne periode betaler for den generelle garanti. Administrationsomkostningerne omfatter en række engangsudgifter til opstart af ordningen, bl.a. IT-systemer.

Indgåede aftaler og udstedte garantier

Finansiell Stabilitet har på nuværende tidspunkt indgået aftale om vilkår for ydelse af individuel statsgaranti med 13 institutter. Aftalerne indeholder samlet garantitilsagn for 195,56 mia. kr. Finansiell Stabilitet er således forpligtet til at udstede individuelle statsgarantier for dette beløb med det forbehold, at der ikke sker væsentlige negative ændringer i institutternes økonomiske situation.

På baggrund af de indgåede aftaler har 4 institutter (Danske Bank, Spar Nord Bank, FIH Erhvervsbank og Føroya Banki) anmodet om at få udstedt individuel statsgaranti. Disse er offentliggjort på Finansiell Stabilitets hjemmeside.

Der var ved udgangen af 2009 udstedt individuelle statsgarantier svarende til samlet ca. 53 mia. kr.

Institutt	Garanterede forpligtelser
Danske Bank	34,7 mia. kr.
FIH Erhvervsbank	13,1 mia. kr.
Spar Nord Bank	4,5 mia. kr.
Føroya Banki	0,5 mia. kr.

I tilfælde af at der sker udbetaling under en individuel statsgaranti, vil dette blive offentliggjort på Finansiell Stabilitets hjemmeside, og der skal ske notifikation over for EU. Herudover skal der inden for 6 måneder forelægges en restruktureringsplan for det pågældende institutt over for EU.

NOTAT

29. juni 2011

Udviklingen i kreditmulighederne i Danmark, 2. halvår 2010

1. Sammenfatning

Kreditinstitutternes samlede udlån voksede fortsat i starten af 2011, men væksten har været aftagende det sidste halve år, og hvis der tages højde for den generelle prisudvikling i samfundet, er det reale udlån faldet. Gældsætningen blandt erhvervsvirksomheder og husholdninger er dog stadig forholdsvis høj set over de seneste 18 år, og der sker fortsat en forskydning af gæld i retning mod typisk mere langsigtet gæld i realkreditinstitutterne og væk fra finansiering i pengeinstitutter.

Især erhvervsvirksomhedernes låntagning i kreditinstitutterne falder, men samtidig er deres nettofinansieringsbehov reduceret i et sådant omfang, at der i 2010 har været et voksende placeringsbehov af finansielle midler fra erhvervsvirksomhederne. Denne udvikling er også gengivet i flere af de udlånsredegørelser, som pengeinstitutterne har indsendt til Økonomi- og Erhvervsministeriet, idet pengeinstitutterne skriver, at erhvervskundernes efterspørgsel efter lån har været lav eller faldende, og de afdrager mere på eksisterende lån, end de optager nye.

Indikatorer for virksomhedernes vurdering af adgangen til finansiering i Danmarks Statistiks konjunkturbarometer peger på, at virksomhederne i langt overvejende grad ikke anser kreditmulighederne for at være produktionsbegrænsende.

De seneste medlemsundersøgelser foretaget af brancheorganisationerne viser dog, at finansieringsmulighederne fortsat vurderes at være vanskelige. DIs undersøgelse viser, at det især er små og mellemstore virksomheder, som oplever dårlige finansieringsmuligheder, mens virksomheder med flere end 100 ansatte har væsentlig bedre muligheder. Dansk Erhvervs undersøgelse viser, at andelen af virksomheder, som får afslag på låneansøgninger, er uændret i forhold til januar 2011. Analysen fra Håndværksrådet viser, at der ikke er sket nogen betydelig ændring i andelen af medlemmer, som føler sig begrænset af manglende finansiering siden finanskrisens start. Landbrug og Fødevarers undersøgelse viser, at der er lidt færre fødevareraktører, der oplever begrænsninger på det finansielle område som begrænsende for produktionen, mens Videncentret for landbrugs undersøgelse viser, at der er en lille stigning i andelen af landmænd, som oplever finansielle begrænsninger som produktionsbegrænsende. Endelig viser en undersøgelse foretaget af Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, at tre ud af fire revisorer vurderer, at deres kunder er fanget i et krydspres mellem krav om længere betalingsfrister fra kunder-

ne og udsigt til dårligere lånebetingelser ved genforhandling af lån i banker.

Kreditinstitutterne har, ifølge Nationalbankens udlånsundersøgelser, ikke ændret deres kreditpolitik over for erhvervsvirksomheder eller husholdninger i 2011. De fastholder dermed fortsat de stramninger i kreditpolitikken, som blev foretaget i 2008 og starten af 2009. Derudover skriver flere af de pengeinstitutter i de indsendte udlånsredegørelser, at de er ved at nedbringe eksponeringen over for nogle brancher, herunder ejendomsbranchen og landbruget. Det kan blandt andet medvirke til, at virksomheder inden for disse brancher har sværere ved at skifte pengeinstitut.

En analyse foretaget af Økonomi- og Erhvervsministeriet bekræfter, at små og mellemstore virksomheder, der opnår lån, har en højere overskudsgrad, højere forrentning af egenkapitalen og en lavere gearing end de virksomheder, som kun delvist eller slet ikke opnår lån.

Samtidig vil der blive indført skærpet regulering af den finansielle sektor i Danmark, såvel som internationalt. Formålet er at styrke sektorens robusthed over for økonomiske og finansielle kriser, men det forventes dog også at medføre, at bankerne skærper kravene over for kunder, som ønsker finansiering. Den kommende regulering indeholder reviderede standarder for kreditinstitutternes kapital og likviditet, som gradvist skal implementeres i EU frem til 2018. Nationalbanken vurderer, at længden af overgangsperioden vil give plads til den nødvendige tilpasning, men samtidig peger internationale studier på, at den kommende regulering kan have negativ effekt på udlånsomfanget i Danmark og medføre højere renter.

Samlet set vurderes det, at kreditsituationen fortsat er stram, men at der på aggregeret niveau ydes lån til husholdninger og erhvervsvirksomheder til renter, som er lave. Der er imidlertid stadig indikationer på, at visse erhvervssektorer og mindre og nystartede virksomheder kan have svært ved at finde den ønskede finansiering.

Regeringen har derfor som en vigtig del af 2020 planen indgået aftale om Danmark som væksth nation, der styrker virksomhedernes eksport til vækstmarkederne bl.a. ved at gøre eksportkautionsordningen permanent og forlænge eksportlåneordningen til 2015 med en ramme på 20 mia.kr. og den gøres mere attraktiv for små og mellemstore virksomheder. Samtidig vil det blive muligt at give virksomhederne skattekreditter for forsknings- og udviklingsudgifter, hvilket vil give en kapitalindsprøjtning til små og nyetablerede virksomheders innovationsaktiviteter. Derudover styrkes adgangen til vækstkapital for de små og mellemstore virksomheder yderligere ved at udvide vækstkautionsordningen med 600 millioner kroner. Det vil styrke virksomhedernes muligheder for at finansiere vækst og eksport.

I januar 2011 indgik regeringen en aftale med Forsikring & Pension, ATP og LD om at stille yderligere 5 mia. kr. risikovillig kapital til rådighed for iværksættere og de små og mellemstore virksomheder med vækstpotentiale. Sammen med initiativerne på Finansloven 2011 sigtes der mod at styrke markedet for risikovillig egen- og lånekapital med op til 10 mia. kr.

Endelig vil et udvalg se på, hvordan også små og mellemstore virksomheder kan finde finansiering gennem udstedelser af erhvervsobligationer. Udvalget skal afgive rapport til regeringen ved udgangen af 2011.

Det sker udover de initiativer, som regeringen igangsatte i 2009 og forlængede i 2010, der bidrager til at forbedre finansierings- og eksportmulighederne mv. for små og mellemstore virksomheder gennem en styrkelse af vækstkaution, kom-i-gang-lån, eksportkaution og forbedret adgang til risikovillig kapital til nye virksomheder.

2. Baggrund

I henhold til lov om statsligt kapitalindskud i kreditinstitutter udarbejder Økonomi- og Erhvervsministeriet halvårligt en samlet redegørelse om udviklingen i kreditmulighederne, som drøftes med de relevante organisationer.

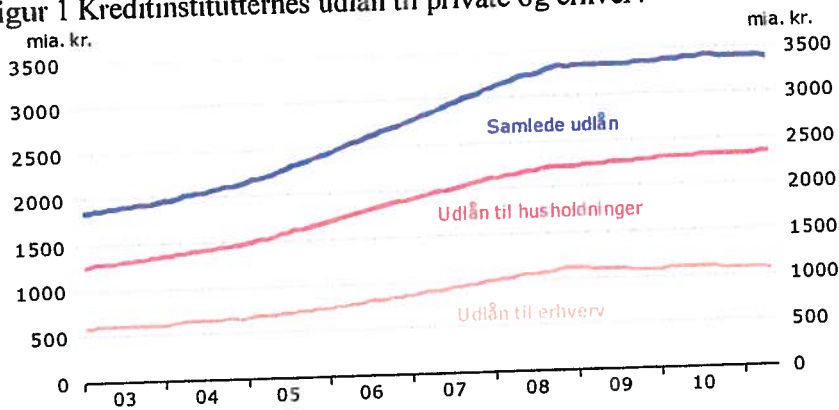
Redegørelsen analyserer udviklingen i kreditmulighederne siden den forrige redegørelse fra februar 2011. Udover den senest tilgængelige offentlige statistik har Økonomi- og Erhvervsministeriet modtaget redegørelser fra de kreditinstitutter, som fik tilført statslig kapital i 2009. Institutternes redegørelser beskriver udviklingen i udlån i andet halvår af 2010.

3. Udbud af kredit

Kreditinstitutternes samlede udlån til virksomheder og husholdninger har udgjort tæt på 3.400 mia. kr. siden midten af 2010. I maj 2011 faldt udlån med 0,4 pct. på årsbasis, hvilket er den laveste vækstrate siden 2003, hvor statistikken begynder. Det er fortsat udlån til husholdningerne, som med en årlig stigning på 1,4 pct. trækker væksten i det samlede udlån. Udlån til erhvervsvirksomheder har været svagt faldende siden august 2010. Således var udlån til erhvervsvirksomheder 4,1 pct. lavere i maj 2011, i forhold til maj 2010, se figur 1. Det bemærkes dog, at en del af dette fald i udlånet til erhverv er teknisk betinget, og hænger sammen med den gennemførte omstrukturering i Finansiell Stabilitet A/S som bl.a. indebærer, at en del af datterbankernes erhvervsudlån er overført til FS Finans og dermed ikke længere er omfattet af MFI-statistikken.¹

¹ Jf. Nationalbankens pressemeddelelse af 28. juni 2011 vedrørende *Balance- og stømstatistik for MFI-sektoren*.

Figur 1 Kreditinstitutternes udlån til private og erhverv

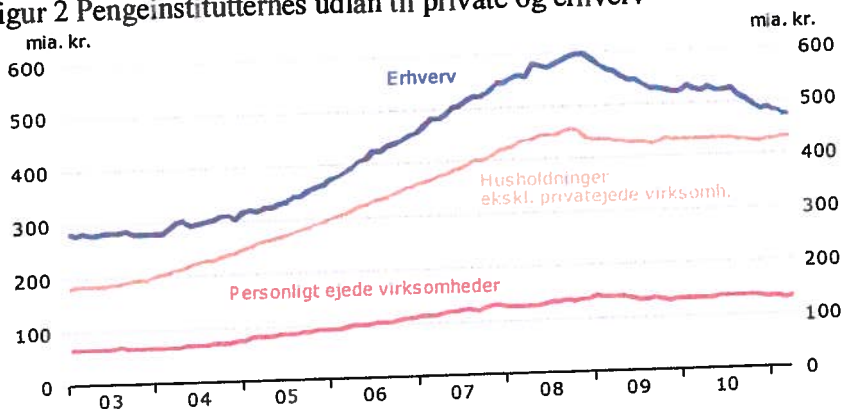

Kilde: Nationalbanken.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Sæsonkorrigerede tal.

Det er pengeinstitutternes faldende udlån, som trækker kreditinstitutternes udlån ned. Udlån til erhvervsvirksomheder er faldet siden september 2010 og er nu 12,3 pct. lavere end for et år siden. Pengeinstitutternes udlån til husholdningerne kan splittes op i udlån til personligt ejede virksomheder og udlån til husholdninger ekskl. personligt ejede virksomheder. Udlån til personligt ejede virksomheder, som eksempelvis landbrug, håndværkere og serviceerhverv, hvor ejeren hæfter med sin formue for virksomhedens forpligtigelser, faldt med ca. 1,7 pct. på årsbasis i maj, men udlånsniveauet har dog været forholdsvist stabilt siden midten af 2009. Udlån til husholdninger ekskl. personligt ejede virksomheder har stort set været uændret siden 2009, se figur 2.

Figur 2 Pengeinstitutternes udlån til private og erhverv

Kilde: Nationalbanken.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Sæsonkorrigerede tal.

Det seneste fald i pengeinstitutternes udlån kan som nævnt henføres til de gennemførte omstruktureringer af forretningsområder i Finansiell Stabilitet A/S, som flytter en del af udlånet ud af MFI-statistikken, og herudover blandt andet til dels realiserede tab på udlån, dels at enkelte herværende udenlandske banker har flyttet dele af udlånet til deres enheder i udlandet. Det betyder, at udlånet ikke længere indgår i den danske statistik.²

Faldet i pengeinstitutternes udlån til erhverv viser sig inden for de fleste erhvervssektorer. Især udlån til fremstillingsvirksomheder er faldet og var 24,8 pct. lavere i 1. kvartal 2011 end året før. Hotel- og restaurantvirksomhed har også oplevet et væsentligt fald på 20,3 pct. i udlånet, mens udlån til transport m.m., fast ejendom og bygge- og anlægsvirksomhed er faldet med 6-11 pct. Det største fald i pengeinstitutternes udlån er over for informations- og kommunikationsbranchen, men denne branche har gennem det seneste år haft et pænt indlånsoverskud i forhold til udlånene på 22 pct., hvilket kan være en forklaring på den lavere låneaktivitet. De fleste andre private brancher har et indlånsunderskud. Udlån til landbrug m.m. er steget med 0,8 pct. gennem det seneste år, se tabel 1

Tabel 1 Pengeinstitutternes udlån til forskellige erhvervsbrancher

Pct.	Andel af samlet udlån*	1. kv. 2011	
		Årlig vækst i udlån	Indlånsoverskud i forhold til udlån
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	10,8	0,8	(-)68
Råstofindvinding	0,3	31,8	50
Fremstillingsvirksomhed	14,3	-24,8	(-)59
El-, gas- og fjernvarmeforsyning	3,8	4,5	(-)58
Vandforsyning; kloakvæsen og affaldshåndtering	0,5	30,7	113
Bygge- og anlægsvirksomhed	4,8	-6,0	(-)50
Engroshandel og detailhandel	13,4	-4,8	(-)50
Transport og godshåndtering	6,3	-11,4	(-)42
Overnatningsfaciliteter og restaurationsvirksomhed	1,7	-20,3	(-)61
Information og kommunikation	1,6	-44,4	22
Fast ejendom	22,7	-8,3	(-)69
Liberale, videnskabelige og tekniske tjenesteydelser	4,9	-7,6	37
Administrative tjenesteydelser og hjælpetjenester	3,5	9,6	(-)49
Offentlig forvaltning og forsvar; socialsikring	4,0	3,4	(-)13
Undervisning	0,5	-2,0	188
Sundhedsvæsen og sociale foranstaltninger	1,1	-12,1	86
Kultur, forlystelser og sport	0,8	-16,3	8
Andre serviceydelser	1,1	-9,3	122
Private husholdninger med ansat medhjælp m.m.	0,0	-16,7	25
Ekstraterritoriale organisationer og organer	0,0	25,0	(-)35
Uoplyst	4,1	-27,2	(-)15

Kilde: Nationalbanken, Økonomi- og Erhvervsministeriet

* Andel af samlet udlån ekskl. udlån til finansiell sektor.

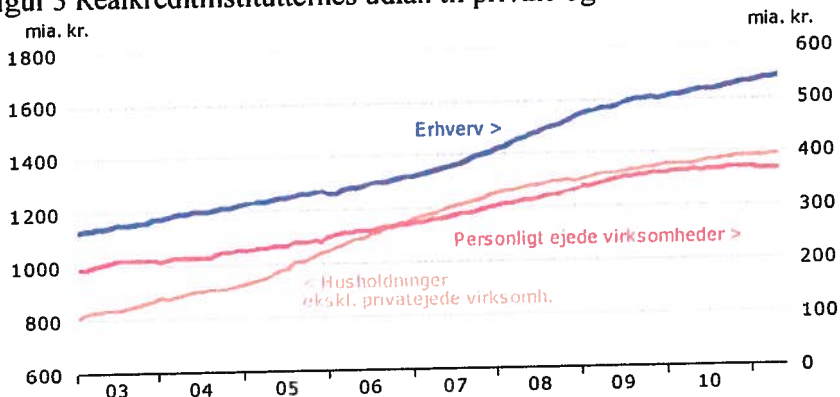
Der sker fortsat en forskydning af finansieringen af lån i retning mod realkreditinstitutterne og væk fra pengeinstitutterne. Det ses ved, at faldet i pengeinstitutternes udlån siden slutningen af 2008 modsvarer af stigende udlån i realkreditinstitutterne, se figur 2 og figur 3.

Realkreditinstitutterne er fortsat med at øge deres udlån til både erhverv og husholdninger gennem det seneste år. Udlån til erhverv er steget med

² Se også Finansiell Statistik Nyt "Balance- og strømstatistik for MFI-sektoren", Nationalbanken, 28. april 2011.

4,9 pct. i forhold til maj 2010, mens udlån til personligt ejede virksomheder er steget med 0,5 pct., og udlån til husholdninger ekskl. virksomheder er steget med 2,1 pct., se figur 3.

Figur 3 Realkreditinstitutternes udlån til private og erhverv

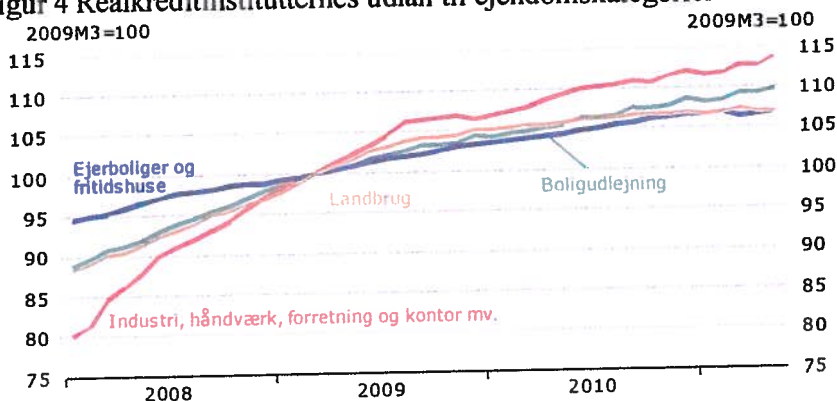

Kilde: Nationalbanken.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Sæsonkorrigerede tal.

Den årlige vækst i realkreditinstitutternes samlede udlån er dog aftaget de seneste par år. I maj 2011 var årsstigningen i udlån til ejerboliger således 2,3 pct., hvilket er den laveste vækst siden 2001, hvor statistikken starter. Væksten i udlån er fortsat størst for udlån til industri-, håndværks-, forretnings- og kontorejendomme og boligudlejning, som er steget med ca. 4 pct. siden maj 2010. Udlån til landbrugsejendomme er steget med 0,9 pct., se figur 4.

Figur 4 Realkreditinstitutternes udlån til ejendoms kategorier

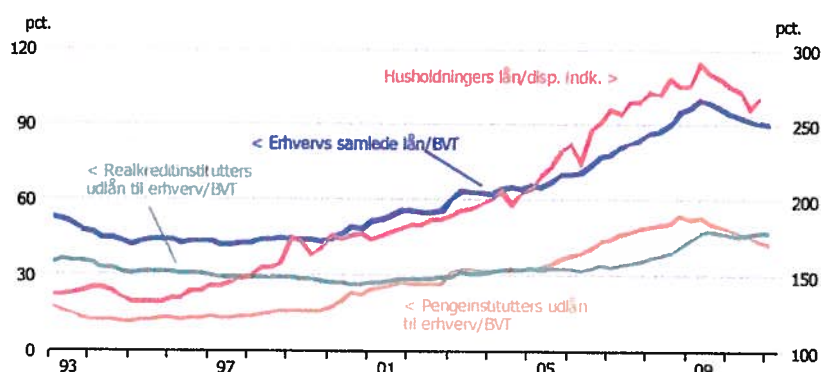
Kilde: Nationalbanken.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder.

Udviklingen i kreditinstitutternes udlån skal ses i sammenhæng med den generelle pris- og samfundsudvikling. Forbrugerpriserne steg med 3,1 pct. i maj 2011, og set i faste priser er udlånet derfor faldende på årsbasis. Udlån er også faldet i forhold til aktiviteten i samfundet. For erhvervsvirksomheder er udlån som andel af bruttoværditilvæksten (BVT, se også anm. til figur 5) faldet, idet BVT steg med næsten 4 pct. på årsbasis i første kvartal af 2011. Tilsvarende er udlån som andel af husholdningernes

disponible indkomst faldet i forhold til slutningen af 2009, idet den disponible indkomst steg med over 5 pct. på årsbasis i fjerde kvartal af 2010. Niveaue for udlån til både erhvervsvirksomheder og husholdninger ligger imidlertid stadig forholdsvis højt set over de seneste 17 år og viser en relativ høj bruttogældsætning i den private sektor, se figur 5.

Figur 5 Udlån som andel af bruttoværditilvækst henholdsvis disponibel indkomst

Kilde: Danmarks Nationalbank, Danmarks Statistik

Anm. Udlån til indenlandske kunder. Bruttoværditilvæksten (BVT) er værditilvæksten i private erhverv undtaget finansielle erhverv og landbrug. Husholdningernes disponible indkomst er dannet af serier fra DST og NB, som er blevet sæsonkorrigeret.

Fremadrettet vil kreditinstitutterne forretningsmodel blive påvirket af kommende internationale standarder for den finansielle sektor. Beregninger viser, at indførelsen af Basel III-standarderne vil kunne have negativ effekt på udlånsomfanget i Danmark og medføre højere renter, se boks 1.

Boks 1 Basel III - skærpede krav til kreditinstitutternes kapitalgrundlag

I forlængelse af den finansielle krise er styrkede kapital- og likviditetskrav til bankerne centrale for at sikre finansiell stabilitet og genvinde markedernes tillid. Basel-Komitéen for Banktilsyn, der udarbejder internationale standarder for regulering af banker, har i december 2010 offentliggjort de såkaldte Basel III-standarder, der styrker regulering af kreditinstitutter (banker og realkreditinstitutter) på kapital- og likviditetssiden. Disse standarder vil blive implementeret i EU via en revision af kapitalkravsdirektivet (CRD IV). Et forslag fra EU-Kommissionen forventes i juli 2011.

Basel III-standarderne indeholder bl.a. strammere kapital- og likviditetsregler. Kravene til kvaliteten af kreditinstitutternes kapital bliver styrket og minimumskravet til størrelsen af kernekapitalen forhøjet, så kreditinstitutternes evne til at absorbere tab øges. Der indføres også krav om, at kreditinstitutterne skal holde kapitalbuffere, som skal ligge over kapitalkravet, og sikre at kreditinstitutterne i gode tider opbygger kapital til at modstå en periode, hvor de rammes af store tab. Samtidig skal likviditeten styrkes ved at indføre krav om, at kreditinstitutterne har tilstrækkelig

store likviditetsstødpuder til at modgå de nettoudbetalinger, der kan komme under et intensivt kortsigtet likviditetsstress. Derudover vil kreditinstitutterne blive tilskyndet til i højere grad at benytte sig af mellem- og langfristet finansiering.

Basel-komitéen³ og økonomer i OECD⁴ og IMF⁵ har gennemført kvantitative beregninger for, hvordan reglerne vil virke, hvis de var indført fuldt ud i 2009. Basel-komitéen vurderer, at den internationale finansielle sektor samlet skal rejse op mod 600 mia. euro for at leve op til de højere krav til kapitalstandarder og –buffer. Ifølge Basel-komitéen, OECD og IMF's beregninger medfører en stigning i institutternes kapitalprocent på et procent point til højere udlånsrenter i størrelsesorden af 15 basis point og en reduktion i den årlige BNP-vækst på 0,04 pct. i periode på omkring 4½ år efter implementeringen.

Basel-komitéen vurderer, at de nye standarder vil reducere risikoen betydeligt for, at en ny finansiell krise opstår. Det vil bl.a. medvirke til at reducere de risikopræmier, som kreditinstitutterne betaler, når de finansierer sig på de finansielle markeder.

Det er ikke muligt at foretage en konkret beregning af effekten af de kommende standarder for danske kreditinstitutter, før de er endeligt vedtaget i EU. IMF's beregninger viser dog, at indførelsen af Basel III-standarderne fremadrettet vil kunne have en relativt stor, negativ effekt på udlånsomfanget i Danmark. Det forklares med dels en relativt høj renteelasticitet i låneefterspørgslen og dels høje nettoomkostninger forbundet med kapitalrejsning i Danmark. Nationalbanken⁶ vurderer imidlertid, at danske kreditinstitutters kapitalprocenter er højere end gennemsnittet i de lande, som indgår i analyserne, og givet overgangsperiodens længde vurderer Nationalbanken, at der er plads til den nødvendige tilpasning.

Fra dansk side støttes intentionen med de nye regler om at skabe en mere robust og modstandsdygtig finansiell sektor. Forslagene indeholder imidlertid elementer, der kan sætte det danske realkreditsystem under pres. Myndighederne arbejder derfor på at sikre, at velfungerende nationale modeller, som fx det danske realkreditsystem, ikke utilsigtet undermineres som følge af ønsket om at styrke kravene generelt.

³ Bank for International Settlements: *Assessing the macroeconomic impact of the transition to stronger capital and liquidity requirements – Final Report*, BIS 2010.

⁴ Slovik, Patrick og Cournède, Boris: *Macroeconomic impact of Basel III*, OECD Working Paper no. 844, 2011.

⁵ Cosimano, Thomas F. og Dalia S. Hakura: *Bank Behaviour in Response to Basel III: A Cross-Country Analysis*, IMF Working Paper 11/119, maj 2011.

⁶ Danmark Nationalbank: *Status på Basel III – likviditet og kapital*, Kvartalsoversigt 1. kv. 2011.

Institutternes redegørelser

I redegørelserne, som Økonomi- og Erhvervsministeriet modtager fra kreditinstitutterne, skriver flere pengeinstitutter, at erhvervskundernes efterspørgsel efter lån var lav eller faldende i andet halvår af 2010. Samtidig nævner flere pengeinstitutter, at udlån til erhvervskunder er faldende, da kunderne afdrager mere på eksisterende lån, end de optager nye.

Der er fortsat flere institutter, der skriver, at de er ved at nedbringe deres eksponering over for store engagementer og visse brancher. Oftest nævnes ejendomssektoren og landbrugssektoren i denne sammenhæng. Hertil kommer, at flere institutter har fastlagt grænser for, hvor stor en eksponering de ønsker over for en enkelt branche. De fastlagte grænseværdier er alle mere restriktive end Finanstilsynets retningslinier i den nye tilsynsdiagram, hvor eksempelvis ejendomseksponeringen skal være mindre end 25 pct. af de samlede udlån.

Med hensyn til husholdningerne skriver flere institutter, at efterspørgslen efter lån fortsat er lav, mens kun enkelte institutter oplever stigende efterspørgsel. Ifølge redegørelserne er der fortsat mange husholdninger, som i 2. halvår 2010 valgte at indfri lån i pengeinstitutterne og i stedet optage lån i et realkreditinstitut til en lavere rente.

Endelig bemærker flere institutter, at den kortere ekspeditionstid ved digital tinglysning bidrager til at sænke den samlede værdi af de garantier, som stilles til husholdninger i forbindelse med huskøb. De samfundsmæssige gevinster ved indførelsen af den digitale tinglysning begynder således nu at slå igennem i form at lavere omkostninger for huskøbere.

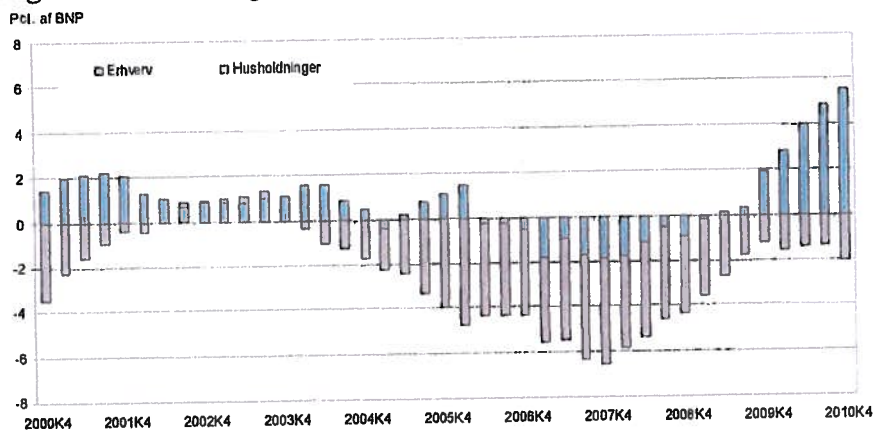
Realkreditinstitutternes redegørelser viser, at der fortsat er nogle institutter, som oplever øget efterspørgsel og stigende udlån, mens andre institutter oplever faldende efterspørgsel og svagt faldende udlån. For alle institutterne gælder, at den stigende/faldende låneefterspørgslen er bredt funderet på tværs af kundetyper og brancher. Det indikerer således, at nogle institutter er mere attraktive end andre for kunderne, og at der er konkurrence på markedet.

4. Den private sektors adgang til kredit

Gennem de seneste to år er der sket et gradvist skifte i den private sektors brug af ekstern finansiering. Husholdningernes og erhvervsvirksomhedernes samlede finansieringsbehov er således reduceret, hvilket kan ses i deres nettofordringserhvervelse. Nettofordringserhvervelsen er et udtryk for, om der efter forbrug og investeringer er et overskud og dermed et nettoplaceringsbehov på de finansielle markeder, eller om der er et under-

skud og dermed et nettofinansieringsbehov. Husholdningerne har siden midten af 2009 reduceret deres finansieringsbehov betydeligt. Erhvervsvirksomhederne har - på aggregeret niveau - vendt et finansieringsbehov til et voksende placeringsbehov siden starten af 2009, se figur 6. Udviklingen i nettofordringserhvervelsen fortæller ikke umiddelbart noget om, i hvilket omfang forskydningerne skyldes, at adgangen til finansiering er blevet sværere, eller om virksomhederne vælger at spare op frem for at investere.

Figur 6 Nettofordringserhvervelse for husholdninger og erhverv

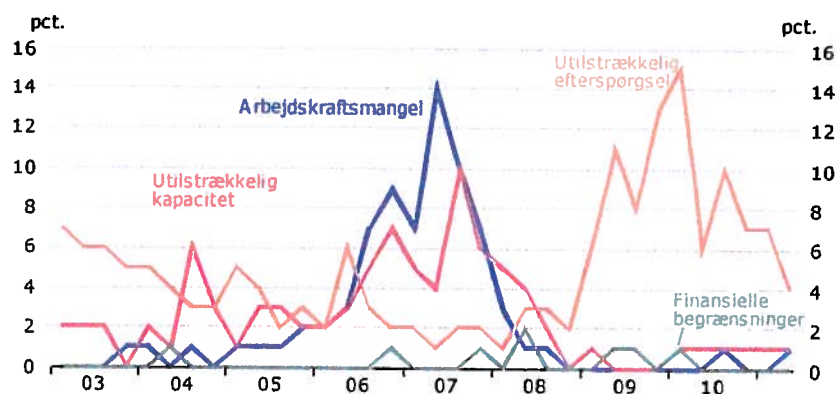
Kilde: Danmarks Statistik.

Anm. Nettofordringserhvervelse som andel af BNP, 4 kvartalers glidende gennemsnit.

Indikatorer for virksomhedernes vurdering af adgangen til finansiering kan findes i Danmarks Statistiks konjunkturbarometer, som udkommer løbende.

Industrivirksomhedernes vurdering af årsager til produktionsbegrænsninger viser, at der fortsat ikke var nogen industrivirksomheder, som ser adgangen til finansiering som en begrænsning i andet kvartal 2011, se figur 7. I det tilsvarende barometer for bygge- og anlægssektoren (ikke vist) vurderer omkring 6 pct. af respondenterne, at adgangen til finansiering udgør en produktionsbegrænsning, hvorimod omkring 37 pct. peger på manglende efterspørgsel.

Figur 7 Årsager til produktionsbegrænsninger i industrien

Kilde: Danmarks statistik.

Anm.: DST konjunkturbarometer.

Derudover har Økonomi- og Erhvervsministeriet foretaget en analyse⁷ af sammenhængen mellem små og mellemstore virksomheders succes med at optage et lån i et kreditinstitut og en række nøgletal fra virksomhedernes regnskaber som overskudsgrad, soliditet og gearing. Analysen bekræfter, at de virksomheder, der opnår lån, har en højere overskudsgrad, højere forrentning af egenkapitalen og en lavere gearing end de virksomheder, som kun delvist eller slet ikke opnår lån.

Undersøgelser fra brancheorganisationerne

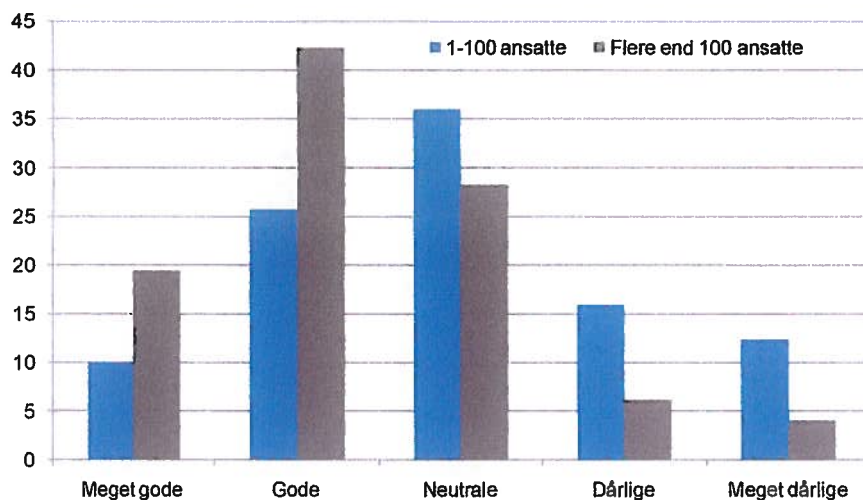
Brancheorganisationerne offentliggør løbende undersøgelser af medlemmernes finansieringssituation og kreditmuligheder. Siden februar har DI, Dansk Erhverv, Håndværksrådet, Dansk Byggeri, Landbrug og Fødevarer, Videncentret for landbrug og Foreningen af Statsregistrerede Revisorer foretaget undersøgelser af medlemmernes finansieringssituation.

DI skriver i en analyse fra maj 2011, at der er sket en gradvis bedring i virksomhedernes oplevelse af finansieringsmulighederne fra det meget vanskelige niveau omkring årsskiftet 2008/2009. Dog oplever især mange små og mellemstore virksomheder fortsat dårlige finansieringsmuligheder. Afslag på lån begrundes ofte ud fra økonomiske forhold i virksomheden (15 pct.), men også relativt ofte ud fra økonomiske forhold i pengeinstituttet, som eksempelvis eksponering til branchen (12 pct.).

Det er specielt de små og mellemstore virksomheder, der fortsat oplever dårlige eller meget dårlige lånemuligheder (28 pct.) mens kun 10 pct. af de store virksomheder som har denne opfattelse, se figur 8.

Figur 8 Virksomhedernes mulighed for at skaffe lånefinansiering

⁷ Økonomi- og Erhvervsministeriet: "Investeringer og virksomhedernes kreditvilkår", Økonomisk Analyse nr. 2, 30. marts 2011.

Kilde: DI's virksomhedspanel – survey blandt 502 medlemsvirksomheder. Afsluttet ultimo marts 2011.

I den forbindelse peger DI blandt andet på, at det især har været de små og mellemstore virksomheder, som har fået afslag på deres låneansøgning (ca. 53 pct.), mens kun 17 pct. af de store virksomheder er blevet afvist. Derudover er andelen af små og mellemstore virksomheder, som havde underskud i 2010 større (33 pct.) end blandt de store virksomheder (15 pct.), hvilket kan bidrage til forskellen i andelen af afslag.

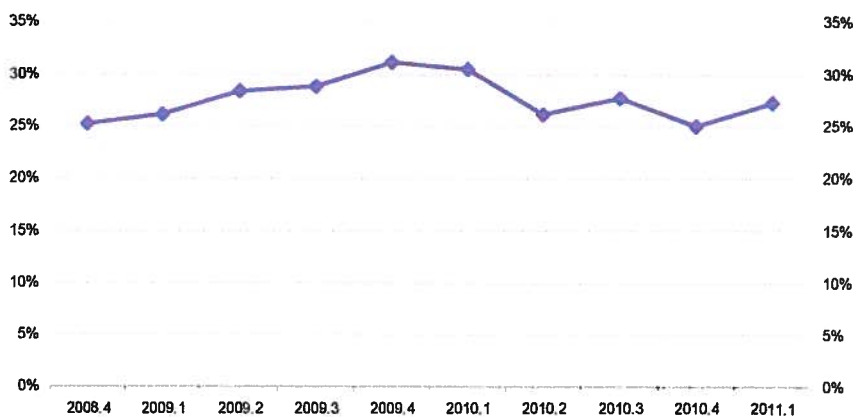
DI skriver også, at der inden for de seneste 12 måneder er lidt flere store virksomheder (40 pct.), der har søgt om lånefinansiering, end der er små og mellemstore virksomheder (30 pct.). DI vurderer, at dette skyldes, at især store virksomheder er repræsenteret på flere markeder og synes at være kommet bedre ud af krisen, hvilket understøtter behovet for at investere igen.

Endelig skriver DI, at det er vigtigt, at virksomheder, som får afslag på en låneansøgning med begrundelse i pengeinstituttets interne forhold, søger lån i andre pengeinstitutter. DI mener dog, at dette gennem de seneste år har været uhyre vanskeligt for mange virksomheder, hvorfor flere virksomheder i forskellig grad har været ”indlåst”.

Dansk Erhverv har foretaget en medlemsundersøgelse i juni 2011, som viser, at en fjerdedel af deres medlemsvirksomheder har ansøgt om nyt lån eller forlængelse af eksisterende kredit inden for de seneste tre måneder. Af disse virksomheder fik 27 pct. afslag, hvilket er nogenlunde uændret i forhold til undersøgelsen, der blev gennemført i starten af 2011.

Håndværksrådet skriver i sin konjunkturvurdering fra marts 2011, at mulighederne for finansiering har ligget fastfrosset på et niveau, hvor over en fjerdedel er ”begrænsede” eller ”meget begrænsede” af manglende finansiering. I første kvartal 2011 var den andel 27 pct. Også andelen af virksomheder, som føler sig ”slet ikke begrænset” og ”lidt begrænset” af manglende finansiering, ligger helt stabilt, se figur 9.

Figur 9 Andel af Håndværksrådets medlemsvirksomheder der angiver, at de er begrænset eller meget begrænset af manglende finansiering

Kilde: Håndværksrådet.

Dansk Byggeri skriver i en undersøgelse fra februar 2011, at virksomheder i bygge- og anlægssektoren stadig oplever betydelige problemer med at få den nødvendige kredit. Omkring en tredjedel af deres medlemsvirksomheder har ansøgt om en forhøjelse af kassekredit eller andre kreditter i deres bank i andet halvår af 2010. Heraf fik 58 pct. opfyldt hele den ønskede kredit, mens 23 pct. fik den delvist opfyldt, og 19 pct. fik afslag. Selvom medlemsvirksomhederne ofte får opfyldt deres kreditansøgninger, når de søger, er der knap 30 pct. af virksomhederne, der har oplevet at blive afvist i banken med begrundelsen om, at man er i bygge- og anlægsbranchen, hvilket er stort set uændret i forhold til tidligere undersøgelser. Undersøgelsen viser også, at 39 pct. af medlemsvirksomhederne har oplevet, at kredit hos leverandører er blevet dyrere eller beskåret.

Landbrug og Fødevarer (L&F) skriver i konjunkturanalysen fra marts 2011, at ca. 9 pct. af fødevarerirksomhederne oplever begrænsninger på det finansielle område, som begrænsende for produktionen. Det er en mindre andel end i september 2010, hvor andelen var ca. 13 pct. Det er fortsat manglende ordrer/efterspørgsel, som fylder mest (ca. 17 pct.), mens myndighedsgodkendelser (ca. 15 pct.) samt lovgivningsmæssige begrænsninger (ca. 9 pct.) fortsat også har stor betydning. Endelig bemærker Landbrug og Fødevarer, at antallet af virksomheder, der ikke oplever produktionsbegrænsninger, er steget i forhold til sidste måling.

Videncentret for Landbrug skriver i deres Landmandsbarometer fra juni 2011, at andelen af landmændene, som oplever finansielle begrænsninger som produktionsbegrænsende, steg til 40 pct. i juni fra 36 pct. i december 2010. Der er en større andel af de store landbrug, som oplever finansielle begrænsninger end blandt de øvrige landbrug. Det skal dog ses i sammenhæng med, at andelen af landmænd, som forventer stigende investeringer i bedriften, er størst blandt de store bedrifter.

Geografisk opleves finansielle begrænsninger mest på Fyn og i Nordjylland, mens Midtvestjylland har lettest adgang til finansiering.

Foreningen af Statsautoriserede Revisorer skriver i en analyse fra juni 2011, at tre ud af fire revisorer vurderer, at deres kunder er fanget i et krydspres mellem krav om længere betalingsfrister fra kunderne og udsigt til dårligere lånebetingelser ved genforhandling af lån i bankerne.

På den ene side bliver revisorerne kundeforholdene klemte på deres likviditet af deres egne kunder, som kræver længere betalingsfrister. Tre ud af fire revisorer svarer således, at de er helt enige eller overvejende enige i, at deres kunders kunder det seneste år har krævet længere betalingsfrister.

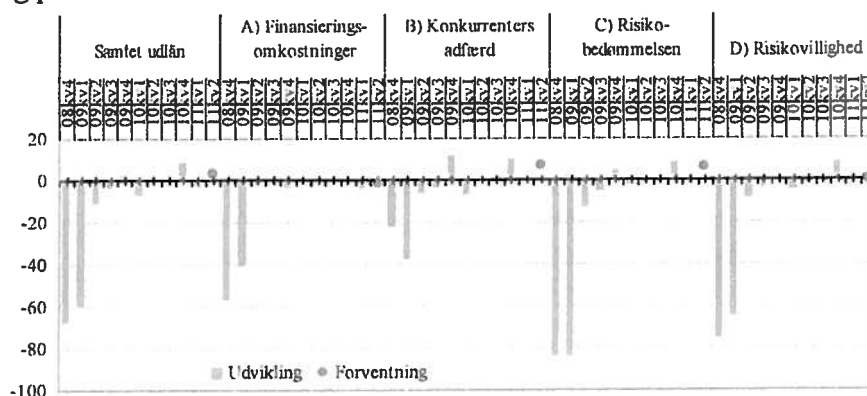
Mens kunderne presser virksomhederne på deres likviditet i form af krav om længere betalingsfrister, presser bankerne fra modsat hold virksomhedernes kredit med dårligere lånebetingelser, når de genforhandler lån. Konsekvensen er, at virksomhederne ofte må acceptere dårligere vilkår. Det er især krav om højere renter (63 pct.) og krav om øget sikkerhedsstillelse (62 pct.), der slår tydeligst igennem, men også krav om øget rapportering (49 pct.) er markant ved genforhandling af lånevilkår.

5. Kreditpolitikken

Kreditinstitutterne har ikke ændret deres kreditpolitik over for erhvervs- virksomheder eller husholdninger i 2011. De fastholder dermed fortsat de stramninger i kreditpolitikken, som blev foretaget i 2008 og starten af 2009.

I følge Nationalbankens udlånsundersøgelse, som er baseret på en kvalitativ analyse af udlånspolitikken i de største pengeinstitutter (gr. 1 og gr. 2) og realkreditinstitutter, har kreditinstitutterne ikke ændret kreditpolitikken med hensyn til erhvervsudlån i første kvartal 2011, se figur 10.

Figur 10 kreditinstitutternes ændring i kreditpolitikken for erhvervsudlån og påvirkende faktorer

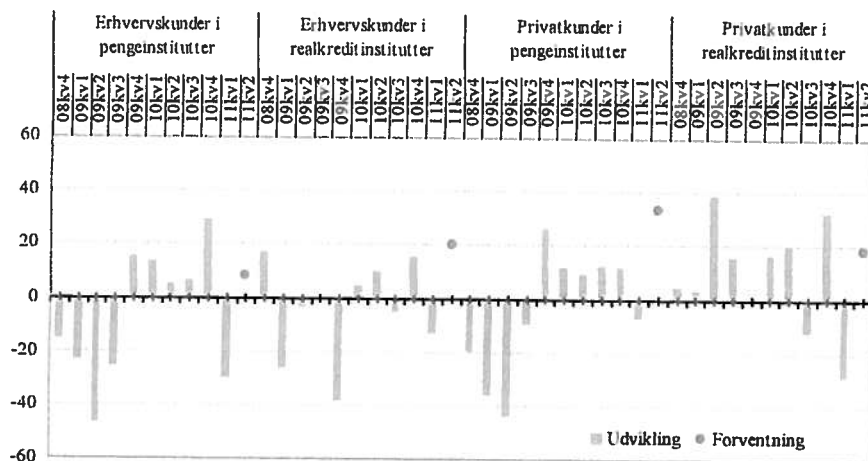
Kilde: Nationalbanken.

Ann.: Nettotal. Et negativt (positivt) tal betyder, at kreditpolitikken er strammet (lempet).

Udlånsundersøgelsen viser også, at kreditinstitutternes kreditpolitik med hensyn til udlån til små og mellemstore virksomheder følger den samme udvikling som det samlede udlån.

Samtidig har pengeinstitutterne haft et lille fald i efterspørgslen fra deres eksisterende erhvervskunder i første kvartal 2011. I andet kvartal forventer både penge- og realkreditinstitutter imidlertid en lille stigning i efterspørgslen. Efterspørgslen fra privatkunder er generelt faldet en smule i første kvartal 2011, men forventes at stige i andet kvartal, se figur 11.

Figur 11 Erhvervs- og privatkunders efterspørgsel efter lån i penge- og realkreditinstitutter

Kilde: Nationalbanken.

Ann.: Nettotal, eksisterende kunder. Et negativt (positivt) tal betyder, at efterspørgslen er aftaget (steget).

Institutternes redegørelser

Redegørelserne fra institutterne, giver et indblik i, hvordan kreditpolitikken i praksis bliver udmøntet.⁸ I lighed med Nationalbankens udlånsundersøgelse skriver institutterne, at kreditpolitikken over for privat- og erhvervskunder har været uændret i første halvår af 2010. Institutterne fastholder således de stramninger, som blev foretaget hovedsageligt i fjerde kvartal 2008 og starten af 2009.

⁸ Nationalbankens udlånsundersøgelse og konklusionerne fra institutternes indberetninger er ikke direkte sammenlignelige. Institutterne, som har indsendt redegørelser, er ikke identiske med de institutter, som rapporterer til Nationalbanken, og der er væsentlige forskelle i opbygningen af de spørgsmål, som der tages stilling til i de to kilder.

Institutterne redegør for, at der i kreditvurderingen af kunderne stadig er stor fokus på den sikkerhed, som stilles bag lånene og udviklingen i dens værdi, ligesom overvågningen af kundernes regnskaber og evne til at generere den nødvendige likviditet til den fortsatte drift er skærpet.

Flere institutter er fortsat tilbageholdende med at formidle lån til svage eller konjunkturfølsomme brancher, og flere følger en strategi om at nedbringe deres eksponering over for svage eller konjunkturfølsomme brancher, eller brancher hvori eksponeringen er forholdsvis høj. Flere institutter nævner i denne sammenhæng lån til ejendomme og landbrug, og enkelte redegørelser nævner til dels også restaurant og hotel, bygge- og anlægsvirksomheder eller blot små og mellemstore virksomheder.

Redegørelserne fra realkreditinstitutterne viser, at der i forbindelse med lån til erhvervskunder fortsat lægges vægt på, at kunden kan sandsynliggøre betalingsevnen ved likviditet fra den løbende drift. Tilsvarende er der forhøjede krav ved belåning af ejendomstyper, som kan give store tab, eksempelvis som følge af begrænset alternativ anvendelse, eller som anvendes af kunder inden for svage eller konjunkturfølsomme brancher.

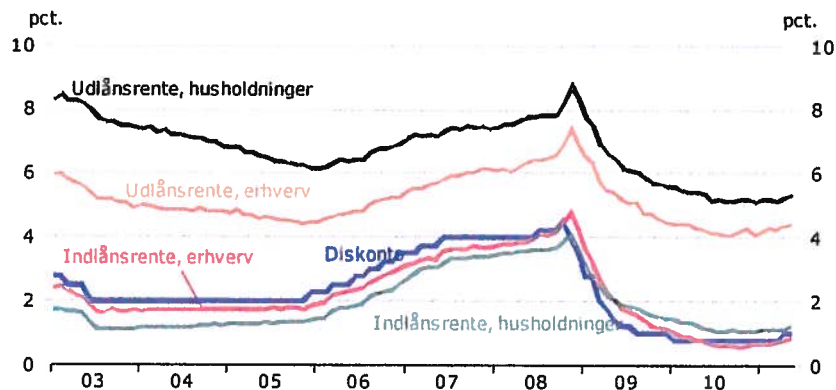
6. Priser og vilkår

Pengeinstitutterne

Pengeinstitutternes ind- og udlånsrenter var i maj 2011 fortsat meget tæt på det laveste niveau i perioden, som dækkes af de tilgængelige statistikker. Nationalbanken hævede i april 2011 sine ledende rentesatser med 0,25 procent point hvilket gradvist vil påvirke pengeinstitutternes renter i opadgående retning.

De udlånsrenter, som erhvervsvirksomhederne i gennemsnit betaler til pengeinstitutterne, har siden sommeren ligget lige over 4 pct. I maj 2011 var den 4,4 pct. Udlånsrenterne på lån til husholdningerne har de seneste to år ligget omkring ét procent point højere end til erhvervsvirksomheder. I maj lå de på 5,3 pct. Indlånsrenterne, som tilbydes erhvervsvirksomheder og husholdninger, er fortsat meget tæt på lavpunktet i 2010, se figur 12.

Figur 12 Udlånsrenter, indlånsrenter og diskonto

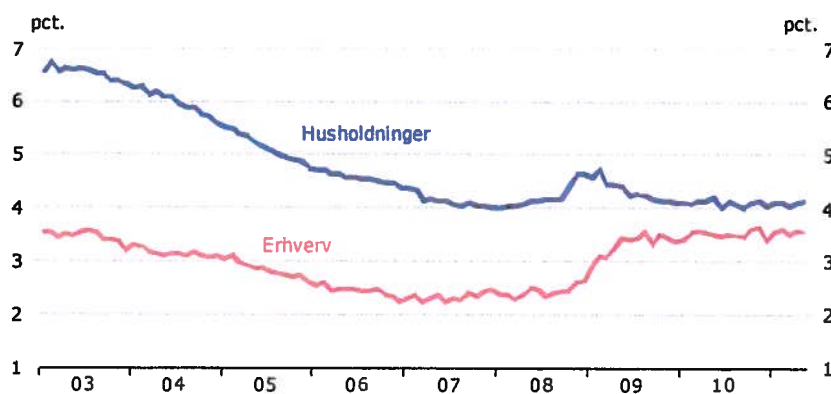

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Eksisterende lån. Alle/uspecificerede løbetider i pengeinstitutter.

Rentemarginalen overfor erhverv, som beregnes ud fra et bredt baseret gennemsnit af pengeinstitutternes udlånsrenter fratrukket indlånsrenter, ligger derfor i den øvre del af det interval omkring 3,2-3,6 pct., hvori de har ligget siden midten af 2009. Et tilsvarende niveau for rentemarginalen var gældende i 2003, hvor rentemarginalen i gennemsnit lå på 3,5 pct. Pengeinstitutternes rentemarginal over for husholdninger har det seneste år ligget lige over 4 pct., hvilket nogenlunde svarer til niveauet inden finanskrisens start, se figur 13.

Figur 13 Rentemarginal på lån til husholdninger og erhverv

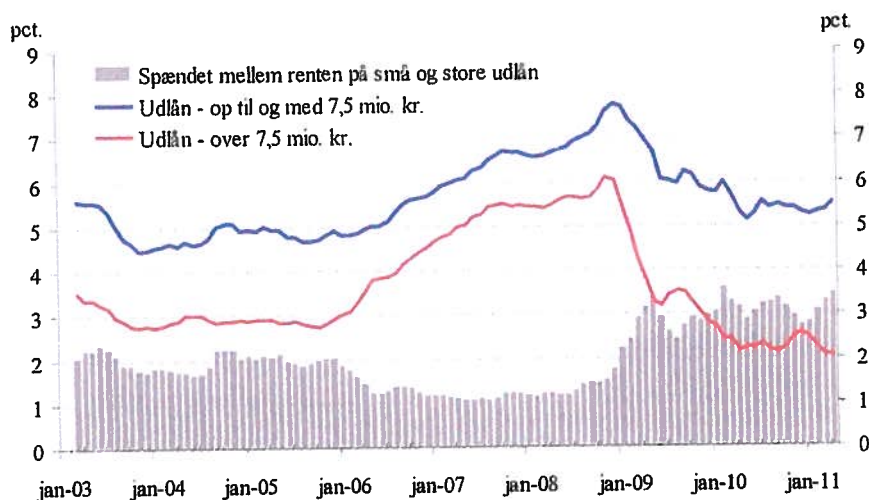
Kilde: Danmarks Nationalbank.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Rentemarginalen er forskellen mellem effektiv udlånsrente og effektiv indlånsrente.

Renterne på nye lån, som erhvervsvirksomhederne optager i pengeinstitutterne, er ligesom renterne på eksisterende lån faldet siden 2008. Det er imidlertid hovedsageligt renten på store nye lån (over 7,5 mio. kr.), som er faldet og nu ligger under 2½ pct. For mindre nye lån (under 7,5 mio. kr.) er renten faldet noget mindre og ligger omkring 5½ pct., se figur 14. Erhvervsvirksomheder, som kun låner et mindre beløb, betaler således en

højere rente. Sandsynligvis skyldes det primært en større brug af sikkerhedsstillelse i forbindelse med større lån, men kan også være en indikation på, at mindre virksomheder, som typisk låner mindre beløb, betaler en højere rente. Hertil kommer, at udviklingen i pengeinstitutternes nye udlån målt i mio. kroner har været nogenlunde ens for store og små nye lån, og pengeinstitutterne låner således store såvel som små beløb ud.

Figur 14 Pengeinstitutternes renter på nye lån til erhvervsvirksomheder

Kilde: Danmarks Nationalbank.

Anm.: Udlån til indenlandske kunder. Renter på nye lån (eksl. kassekreditter) til erhvervsvirksomheder med en rentebindingsperiode på op til og med 1 år. Disse lån har siden 2003 udgjort omkring 90 pct af nye lån, hvor resten udgøres af nye lån med længere rentebindingsperioder. 3 måneders glidende gennemsnit.

Ifølge redegørelserne fra pengeinstitutterne har nogle få af institutterne øget deres rentemarginal i første halvår af 2010. Disse institutter begrundede det med høj risiko for tab, højere finansieringsomkostninger og omkostninger til Bank- og Kreditpakken.

I lighed med de forrige undersøgelser er der ikke nogen pengeinstitutter, som har indberettet nogen ændring i deres kreditrelaterede gebyrer eller provisioner i andet halvår af 2010.

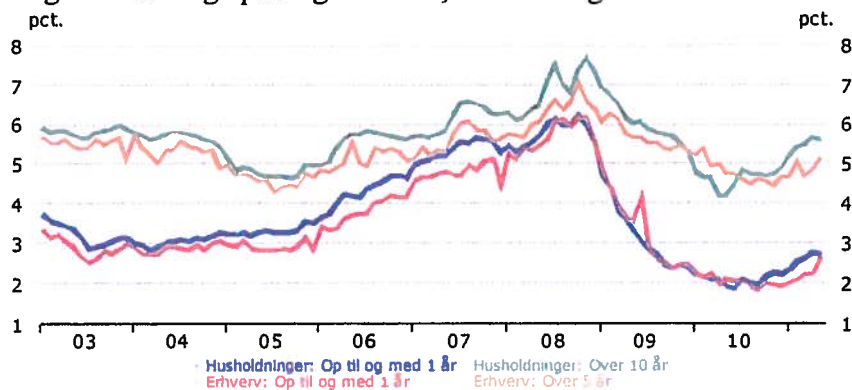
Realkreditinstitutterne

Realkreditinstitutternes rentesatser på nye lån er steget lidt siden lavpunktet i 3. kvartal 2010. Som følge af Nationalbankens meget lave pengepolitiske renter er renten på lån med kortest rentebinding fortsat væsentlig lavere end lån med længere rentebinding,

Renten på nye lån til erhvervsvirksomheder med kort rentebinding steg til 2,7 pct. i maj 2011. Renten på nye lån med rentebindingsperiode over 5 år var 5,2 pct. i maj og dermed kun lidt højere end på tidligere lavpunkter. Husholdninger har historisk set betalt lidt højere renter på nye lån end erhvervsvirksomheder. I maj 2011 steg renten på nye lån med kort rente-

bindingsperiode til 2,7 pct., mens renten på lån med rentebinding på over 10 år steg til 5,6 pct., se [figur 15](#).

Figur 15 Realkreditinstitutternes effektive rentesats inkl. bidrag for nye lån og rentebinding op til og med 1 år, over 5 år og over 10 år

Kilde: Nationalbanken

Anm.: Renter på nye lån optaget i danske kroner.

Realkreditinstitutternes redegørelser viser, at bidragssatserne er blevet forhøjet i nogle af institutterne for at dække stigende omkostninger til at yde realkreditlån til private og erhvervskunder.

7. Initiativer til at forbedre små og mellemstore virksomheders finansieringsmuligheder

Kreditpakken fra februar 2009 og Erhvervspakken fra september 2009 har bidraget til at forbedre finansieringsmulighederne mv. for små og mellemstore virksomheder. Det er sket gennem en styrkelse af eksportvirksomhedernes finansieringsmuligheder på tre fronter: eksportkautions, eksportlån og genforsikring. Samtidig er virksomhedernes finansieringsmuligheder blevet styrket gennem vækstkaution og kom-i-gang-lån. Hertil kommer, at regeringen har iværksat initiativer for at skaffe risikovillig kapital til små og mellemstore virksomheder.

I det følgende beskrives status på de enkelte ordninger.

Eksportkaution er en midlertidig kautionsordning for danske eksportvirksomheders drifts- og oparbejdningskredit. Eksport Kredit Fonden kan yde kautioner på 2 mia. kr. Ordningen indebærer, at Eksport Kredit Fonden har mulighed for at kautionere op til 80 pct. i forbindelse med eksportvirksomheder og disses underleverandørers drifts- og oparbejdningskredit i pengeinstitutter. Ultimo 1. kvartal 2011 var det aktuelle ansvar under ordningen 732 mio. kr. af den samlede ramme på 2 mia. kr. Ca. 145 virksomheder har benyttet ordningen, der er forlænget frem til udgangen af 2011.

Eksportlåneordningen blev etableret for at understøtte danske virksomheders internationale konkurrenceevne og for at gavne dansk eksport i for-

bindelse med den finansielle og økonomiske krise. Låneordningen understøtter dansk eksport med lange kredittider, dvs. over 2 år. Der er bevilget en låneramme på 20 mia. kr., som kan søges indtil udgangen af 2011.

Der er udstedt 5 lån med en samlet oprindelig hovedstol på 4,66 mia. kr. Det samlede aftalte lånebeløb var ultimo 1. kvartal 2011 på 3,4 mia. kr. Eksport Kredit Fonden er ved at behandle 19 ansøgninger for samlet 12,3 mia. kr. Disse lånesager er traditionelt længe undervejs, så det er for tidligt at udtale sig om, hvordan udlånene vil udvikle sig. Eksport Kredit Fonden vurderer, at pengeinstitutternes udlånsvilje er forbedret på det seneste, hvilket medfører, at pengeinstitutterne nu selv i højere grad tilbyder lån med kortere løbetider. Eksport Kredit Fonden ser dog en stigende interesse for lån med lang løbetid.

Genforsikringsordningen understøtter eksportforretninger med korte kredittider, der bl.a. omfatter komponenter, halvfabrikata, forbrugsgoder og fødevarer. Genforsikringen har bidraget til at afhjælpe de problemer, virksomhederne har med at opnå betalingsforsikring for deres eksportforretninger hos de private kreditforsikringsselskaber. Efterspørgslen efter statslig genforsikring har været høj. Knap 450 eksportvirksomheder er tilmeldt ordningen. Garantiansvaret er ultimo 1. kvartal 2011 på 1,6 mia. DKK. Eksport Kredit Fonden vurderer, at ordningen nu dækker eksport svarende til 4-5 mia. kr. årligt. EU dispensationen for denne ordning udløber fsva. OECD-landene ved udgangen af 2011.

Vækstkaution er en garanti på op til 75 pct. af pengeinstitutternes udlån til forretningsudvikling i virksomhederne. Med Erhvervspakken blev rammen for vækstkaution hævet med 1,5 mia. kr. til udgangen af 2010. Kommissionen godkendte i april 2010 ordningen til også at dække primære erhverv og investeringer i erhvervsbyggeri. Ordningen er aftalt forlænget til udgangen af 2011. Derudover blev der med Finansloven 2011 etableret 3 nye låne- og kautionsordninger med en samlet bevilling på 250 mio. kr. til udgangen af 2014. Den ene ordning, Vækstkaution 3, er en udvidelse af den eksisterende vækstkautionsordning for større lån (op til 25 mio. kr.) til små og mellemstore virksomheder med en lavere risikoprofil. Den anden ordning er kaution for såkaldte mezzaninlån, Vækstkaution 4, som er kaution for ansvarlig lånekapital til små og mellemstore virksomheder, der ikke er klar til at modtage egenkapital. Den tredje ordning er Vækstlån, som er små lån til virksomheder med en høj risikoprofil.

Vækstkaution 3 og mezzaninkaution kræver godkendelse af EU, og vil derfor først igangsættes i løbet af 2011.

I 2009 nåede de udnyttede kautionstilsagn op på 113,5 mio. kr., hvilket udløste et samlet udlån til 46 virksomheder på lidt over 151 mio. kr. I 2010 steg efterspørgselstrækket markant, og ultimo 2010 havde der været 492 ansøgninger på et samlet lånevolumen på 1,2 mia. kr. Der blev givet tilsagn for 873 mio. kr. til 336 virksomheder og 235 virksomheder

udnyttede deres kautioner for et samlet beløb på 512 mio. kr i 2010. Fremgangen skyldes bl.a., at der siden april 2010 har været mulighed for vækstkaution til aktiver, der kan realkreditbelånes, og til de primære erhverv. For 2011 forventes der et tilsvarende højt niveau for tilsagn på nye vækstkautioner. Cirka 80 % af låneansøgere får tilsagn om kaution.

Kom-i-gang-lån er en kombineret lånegaranti- og rådgivningsordning for nye virksomheder. Der kan opnås lån på op til 1 mio. kr. med en statsgaranti på 75 pct. Formålet med ordningen er at give iværksættere en lettere adgang til at opnå lån og kreditter i pengeinstitutterne. Samtidig får iværksætterne tilbudt rådgivning før og efter bevilling af finansiering, så de står bedre rustet til at drive deres virksomhed.

Med erhvervspakken er rammen hævet, så pengeinstitutterne kan yde lån for op til 60 mio. kr. I september 2010 er det aftalt at styrke lånerammen til kom-i-gang-lån med 100 mio. kr. Under Erhvervspakken er der ydet kom-i-gang-lån for et samlet lånebeløb på 87 mio. kr. Jævnfør aktstykke 63 af 29. november 2010 blev der overført 20 mio. kr. til Kom-i-gang-låns-ordningen. For hele 2010 blev der ydet Kom-i-gang-lån til 144 virksomheder for et samlet lånebeløb på 81,7 mio. kr.

I november 2010 blev væksthuses muligheder for at vejlede vækstvirksomheder om finansiering styrket. Dette sker blandt andet gennem tilbud om en kapitalcoach (en specialist i at skaffe kapital udefra), hvor det offentlige medfinansierer 50 procent. Som led i regeringens udspil "Danmark i balance" brugte man midler fra globaliseringspuljen i samarbejde med Vækstfonden (i alt 150 mio. kr.) til at danne Vestdansk Vækstkaptital, som udelukkende fokuserer på investering i veldanske virksomheder.

I januar 2011 indgik regeringen en aftale med Forsikring & Pension, ATP og LD om at stille yderligere 5 mia. kr. til rådighed som risikovillig kapital for iværksættere og de små og mellemstore virksomheder. Sammen med initiativerne på Finansloven 2011 sigtes der mod at styrke markedet for risikovillig egen- og lånekapital med op til 10 mia. kr. Aftalen vil bidrage betydeligt til at skabe flere vækstvirksomheder.

Kodeks

Finanssektorens kodeks om lønpolitik

Indledning

Finansrådet, Forsikring & Pension, Realkreditrådet, Realkreditforeningen og Finanssektorens Arbejdsgiverforening har aftalt at lade dette kodeks finde anvendelse på sine medlemmer. Formålet er, at medlemsvirksomhedernes lønpolitik ikke tilskynder til en overdreven risikotagning og på den måde bidrager til en sund, effektiv og forsvarlig risikostyring i de finansielle virksomheder i Danmark.

Kodeks supplerer de forpligtelser, der følger af lov om finansiel virksomhed og bekendtgørelse om lønpolitik samt oplysningsforpligtelser om aflønning i finansielle virksomheder og finansielle holdingvirksomheder.

- 1. En finansiel virksomhed skal have og praktisere en lønpolitik og -praksis, der er i overensstemmelse med og fremmer en sund og effektiv risikostyring.**
- 2. Kodeks finder anvendelse på medarbejdere, hvis erhvervmæssige aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil.**

Virksomhedens risikoprofil er et resultat af en række risici på enkeltområder, eksempelvis markedsrisiko, kreditrisiko og forsikringsrisiko.

Bestyrelsens skal tage stilling til, hvilke medarbejdere der har kompetence til at træffe beslutninger af væsentlig betydning for virksomhedens risikoprofil. Finanstilsynet kan påse, at bestyrelsen har foretaget dette skøn.

Ved vurdering af, om en risiko er væsentlig, skal der tages hensyn til virksomhedens størrelse, kompleksitet og dens særlige aktivitetsområde.

- 3. Bestyrelsen skal fastlægge virksomhedens lønpolitik og sikre dens implementering. Virksomhedens ledelse skal vurdere, om der er behov for sagkyndig bistand ved udformning og gennemførelse af lønpolitikken.**

- 4. Den finansielle virksomhed skal sørge for, at medarbejderne har**

- a) kendskab til de generelle principper i lønpolitikken, samt**
- b) kendskab til kriterier for fastlæggelse af egen aflønning.**

- 5. Lønforhold, der er reguleret af kollektive overenskomster, er ikke omfattet af dette kodeks.**

- 6. Kodeks er vedtaget af Finansrådet, Forsikring & Pension, Realkreditrådet, Realkreditforeningen og Finanssektorens Arbejdsgiverforening, som i fælles-**

9. december
2010
DOK. NR. 2951
S. NR. 09/141
MDI

skab henstiller, at medlemmerne følger kodeks.

De 5 finansielle foreninger vil tage kodeks op til revision, i det omfang ny eller ændret regulering gør det nødvendigt. Lov, bekendtgørelser og EU-retlig regulering, der er umiddelbar anvendelig, har forrang for kodeks.

NOTAT

12. oktober 2010

Indsatsen vedrørende Bankpakke II

I forbindelse med kredittpakken (Bankpakke II) har Forbrugerombudsmanden fået styrket sine beføjelser i bl.a. lov om finansiell virksomhed. Styrkelsen blev givet for at kunne bistå forbrugere med at anlægge retssager, bl.a. i form af erstatningssager mod finansielle virksomheder for mangelfuld rådgivning, anvendelse af urimelige aftalevilkår, uberettiget opkrævning af gebyrer og urimelige fremgangsmåder i forhold til kunderne.

Som en konsekvens af denne styrkelse er Forbrugerstyrelsen fra 2009 tilført 3,0 mio. kr., hvorved der er blevet ansat 4 juridiske sagsbehandlere samt en deltidsansat sekretær til at bistå med behandlingen af de forventede sager.

Forbrugerombudsmanden har imidlertid på baggrund af de hidtidige erfaringer med de nye opgaver inden for det finansielle område konstateret, at opgaverne er mere krævende og komplekse, end den vurdering, der lå til grund for tilførslen af bevilling i forbindelse med Bankpakke II.

Økonomi- og erhvervsministeren har derfor den 4. oktober oversendt et aktstykke til Folketingets Finansudvalg, der forventes behandlet på udvalgets møde den 14. oktober. I aktstykket foreslås det, at oprette en pulje på 15,0 mio. kr., som Forbrugerombudsmanden kan trække på i det omfang, det skønnes nødvendigt.

Af aktstykket hedder det:

”Der vil være udgifter til større verserende sager ved Forbrugerombudsmanden, som allerede er påbegyndt, og hvor der kan forventes prøvning i flere retsinstanser og en deraf følgende varighed og kompleksitet af sagerne, som kræver bl.a. Kammeradvokatens bistand. Dertil kommer sager fra de finansielle ankenævne, herunder Pengeinstitutankenævnet, hvor de pågældende banker ikke vil følge de kendelser, der er truffet i nævne-

Forbrugerombudsmanden vurderer på baggrund af den hidtidige udvikling, at der årligt med virkning fra 2010 må forventes anvendt 3,0 mio. kr. til bl.a. bistand fra Kammeradvokaten, honorering af særlige sagkyndige, betaling af retsafgifter, merarbejde mv. I dette skøn er der indarbejdet en forventning om, at der i gennemsnit årligt gennemføres 2 større retssager samt ca. 4 – 6 prøvesager, hvor Kammeradvokatens bistand er

nodvendig. Sagerne forventes at forløbe over 4-5 år, hvorfor den samlede udgift forventes at beløbe sig til ca. 15 mio. kr.”

Der er således tale om en styrkelse, der giver Forbrugerombudsmanden ekstra ressourcer til at håndtere behandlingen af større sager som følge af den finansielle krise.